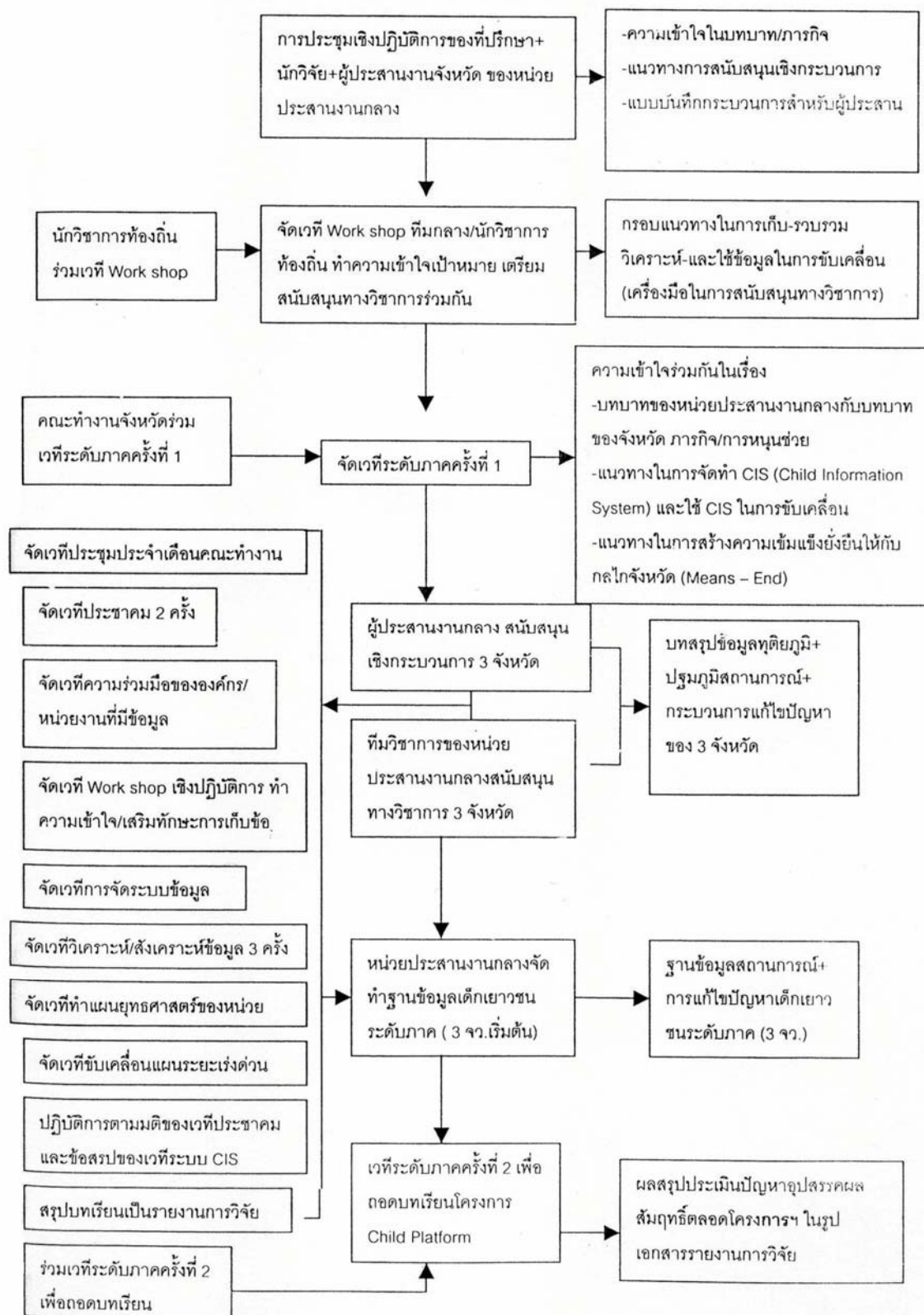

แผนภูมิที่ 3 กรอบกระบวนการ
(สำหรับหน่วยประสานงานกลางกับจังหวัด เชียงราย ลำพูน และน่าน)

ภารกิจ 3 จังหวัด (ชร. ลพ. นน.)

ภารกิจหน่วยประสานงานกลาง

Out put

สรุปกิจกรรมการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ

ดำเนินงานโครงการวิจัยฯ โดยคณะทำงานศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี จังหวัดลำพูน ซึ่งมีกิจกรรม/การประชุมต่อเนื่องตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2546 – ตุลาคม 2547 สรุปได้ดังนี้

วัน เดือน ปี	สถานที่	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
6 ส.ค.46	สถาบันวิจัยหิรัญชัย	10 คน	คณะทำงานศึกษารายละเอียดของโครงการวิจัยฯ ที่ได้รับอนุมัติตั้งแต่ 1 ส.ค. 46 ถึง 31 ก.ค. 46 และร่วมวางแผนการดำเนินงานโครงการ โดยมีการนิยามศัพท์ของคำว่า เด็กและเยาวชน ในการวิจัยครั้งนี้ว่า ตั้งแต่แรกเกิดถึง 18 ปี โดยอ้างอิงจากอนุสัญญาสิทธิเด็กและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ 6 เดือนแรก (ส.ค.46-ม.ค.47) เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยการทำหนังสือขออนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกรอบระยะเวลาย้อนหลัง 1ปี 6 เดือนหลัง (ก.พ.47-ก.ค.47) เป็นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล
20 ส.ค.46	สถาบันวิจัยหิรัญชัย	17 คน	คณะกรรมการ/คณะทำงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจแผนการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ
29 ส.ค. 46	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	5 คน	เวทีระดับภาค ครั้งที่ 1 มีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยฯ การประสานงาน การบริหารจัดการโครงการ การเก็บ/รวบรวมข้อมูล และแนวทางการบันทึกข้อมูลเพื่อง่ายต่อการจัดทำรายงานโครงการวิจัยฯ
1 ก.ย. 46	สถาบันวิจัยหิรัญชัย	11 คน	มีการจัดกลไกประชาคมประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ คณะทำงาน (ทีมนักวิชาการ ผู้ประสานงาน และเลขานุการ)
22 ก.ย. 46	โรงพยาบาลลำพูน	15 คน	- คณะทำงาน ทีมประสานงานกลาง ร่วมกันวางกรอบทำความเข้าใจ และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งกรอบแนวคิดการทำงานของนักพัฒนาด้านเด็ก/เยาวชน กรอบแนวคิดสิทธิเด็ก และกรอบแนวคิดเด็กในภาวะยากลำบาก เพื่อจัดทำแบบสำรวจข้อมูล
วัน เดือน ปี	สถานที่	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
24 ก.ย. 46	สถาบันวิจัยหิรัญชัย	13 คน	คณะทำงานร่วมกันจัดทำแบบสำรวจข้อมูลสถานการณ์

			ปัญหาเด็กและเยาวชนในภาวะยากลำบาก วางแผนการเก็บข้อมูล การจัดเวทีสร้างความเข้าใจกับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ วันที่ 28-29 ตุลาคม 2546
22 ต.ค. 46	สถาบันวิจัยหิรัญชัย	14 คน	คณะทำงานเตรียมการจัดประชุมวันที่ 28-29 ตุลาคม 2546 โดยเชิญหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง 60 หน่วยงาน แบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดเตรียมเอกสารประกอบการประชุม
28-29 ต.ค.46	อาคารศุภมิตร	55 คน	ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาเครือข่ายประชาคมด้านเด็กจังหวัดลำพูน มีผู้แทนจากหน่วยงานราชการ 13 คน สถาบันการศึกษา 19 ภาคเอกชน 2 คน พระสงฆ์ 6 รูป คณะทำงานโครงการวิจัยฯ และทีมประสานกลาง 15 คน มีการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้ปรับแบบสำรวจข้อมูลและประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อกระจายแบบสำรวจ
21 พ.ย. 46	วายุ เอ็ม ซี เอ จังหวัดเชียงราย	1 คน	ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมวิจัยจังหวัดเชียงรายในการประชุมเพื่อรวบรวมข้อมูลสถิติสถานการณ์เด็ก 12 ประเด็น ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ เช่น การจัดหมวดหมู่/จัดระบบข้อมูล
25 พ.ย. 46	โรงพยาบาลลำพูน	17 คน	คณะทำงานสรุปความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการ วางแผนการจัดระบบข้อมูลร่วมกัน
16 ธ.ค. 46	โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่	2 คน	เข้าร่วมประชุมเครือข่ายวิจัย 3 จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีผู้แทนโครงการวิจัยฯ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลำพูนเข้าร่วมประชุม มีการนำเสนอผลการวิจัย และแลกเปลี่ยนแนวทางการเชื่อมโยงการวิจัยต่างๆ ในพื้นที่ภาคเหนือ
17 ธ.ค. 46	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3 คน	ประชุมทีมวิชาการโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาประชาคมเด็กภาคเหนือ มีผู้แทนจากโครงการวิจัยฯ จังหวัดเชียงราย น่าน และลำพูนเข้าร่วมประชุม มีการนำเสนอความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ปัญหาอุปสรรค และแผนกิจกรรมที่จะดำเนินงานต่อ
วัน เดือน ปี	สถานที่	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
23 ธ.ค. 46	โรงพยาบาลลำพูน	13 คน	- คณะทำงาน ทีมประสานงานกลาง ร่วมกันวิเคราะห์ข้อ

			<p>มูลเบื้องต้น แต่ละประเด็นปัญหามีความครบถ้วนสมบูรณ์เพียงใด ประเด็นปัญหาใดต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติม หรือหาข้อมูลสถิติอื่นมาประกอบเพื่อวิเคราะห์ และประมาณการแนวโน้มของสถานการณ์ปัญหา</p> <p>- คณะทำงานวางแผนเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหา และทำการจัดระบบข้อมูลที่มีอยู่</p>
8 ม.ค. 47	สถาบันวิจัยหิรัญชัย	5 คน	<p>ทีมวิชาการโครงการวิจัยฯ ร่วมวางแผนการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม การจัดระบบข้อมูล เตรียมการจัดเวทีนำเสนอผลการจัดเก็บข้อมูล วันที่ 22 มกราคม 2547 ซึ่งมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วม วางกระบวนการในการจัดประชุม และแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน</p>
22 ม.ค. 47	อาคารศุภมิตร	32 คน	<p>เวทีระดมข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน มีผู้แทนจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองท้องถิ่น ภาคเอกชน เครือข่ายเด็กและเยาวชน คณะทำงานโครงการวิจัยฯ และทีมประสานกลางเข้าร่วมประชุม มีการแลกเปลี่ยน/ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลว่าจะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอแหล่งข้อมูลเพื่อจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม</p>
29 ม.ค. 47	สถาบันวิจัยหิรัญชัย	12 คน	<p>ประชุมคณะทำงาน มีการสรุปผลการจัดเวทีประชาคมจังหวัด วันที่ 22 มกราคม 2547 วางแผนในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และเตรียมการจัดทำรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัยฯ</p>
26 ก.พ. 47	โรงพยาบาลลำพูน	18 คน	<p>สรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ 6 เดือนแรกเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า และร่วมวางแผนการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ 6 เดือนหลัง</p>
1 มี.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	4 คน	<p>ประชุมทีมวิชาการโครงการวิจัยฯ ซึ่งมีการปรับแก้รายงานความก้าวหน้า 6 เดือนแรก และวางแผนการดำเนินงานระยะต่อไป</p>
วัน เดือน ปี	สถานที่	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
8 มี.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	5 คน	ประชุมทีมวิชาการโครงการวิจัยฯ มีการทบทวนแผนการ

			ดำเนินงานโครงการวิจัยฯ 6 วางแผนตรวจสอบข้อมูล ทุติยภูมิ และวางแผนการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ
22 มี.ค. 47	สถานวิชาการนานาชาติ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	3 คน	ประชุมเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการวิจัยเพื่อ พัฒนาประชาคมด้านเด็กฯ มีการนำเสนอผลการดำเนิน งานโครงการวิจัยฯ 6 เดือนแรกของแต่ละจังหวัด พร้อม รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
30 มี.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	13 คน	ประชุมคณะทำงานโครงการวิจัยฯ มีการสรุปการประชุม เพื่อประเมินผลโครงการวิจัยฯ วางแผนการเก็บข้อมูล ปฐมภูมิ และแผนการอบรมทีมสหวิชาชีพ
5 เม.ย. 47	โรงพยาบาลลำพูน	8 คน	ประชุมทีมวิชาการโครงการวิจัยฯ เพื่อวางแผนการเก็บ ข้อมูลปัญหาเด็กจังหวัดลำพูนรายบุคคล พิจารณาและ ปรับแบบสำรวจข้อมูล
23 เม.ย. 47	โรงพยาบาลลำพูน	10 คน	ประชุมเพื่อจัดทำแผนและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ ต่อต้านการค้ามนุษย์จังหวัดลำพูน (ทีมสหวิชาชีพ) ซึ่งได้ รับการสนับสนุนจากมูลนิธิเอเชียและยูเนสโก คณะทำงาน ได้มีการปรับเนื้อหาหลักสูตร กระบวนการ ระยะเวลา กำหนดกลุ่มเป้าหมาย สถานที่จัดอบรม และแบ่งบทบาท หน้าที่ของคณะทำงาน
29 เม.ย. 47	ศูนย์ราชการกระทรวง แรงงาน	3 คน	ร่วมประชุมประจำเดือนคณะกรรมการพัฒนาสตรี จังหวัดลำพูน ชี้แจงความเป็นมาโครงการวิจัยฯ การเก็บ ข้อมูลปัญหาเด็กจังหวัดลำพูน และแบบสำรวจข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเนื่องจากคณะ กรรมการพัฒนาสตรีแต่ละท่านมีภาระงานมากและแบบ สำรวจข้อมูลนั้นกรอกยากต้องให้เวลานานจึงไม่รับเป็น ผู้เก็บข้อมูล
3 พ.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	1 คน	นำเรื่องการเด็กข้อมูลปัญหาเด็กจังหวัดลำพูนในระดับ หมู่บ้านโดยแทรกกว่าการประชุมของศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและส่งแบบสำรวจ กลับมายังโครงการวิจัยฯ ภายในวันที่ 31 พ.ค. 47
วัน เดือน ปี	สถานที่	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
7 พ.ค. 47	สถานวิชาการนานาชาติ	4 คน	ประชุมเชิงปฏิบัติการ “การเก็บข้อมูลเชิงประเด็น” มีการ

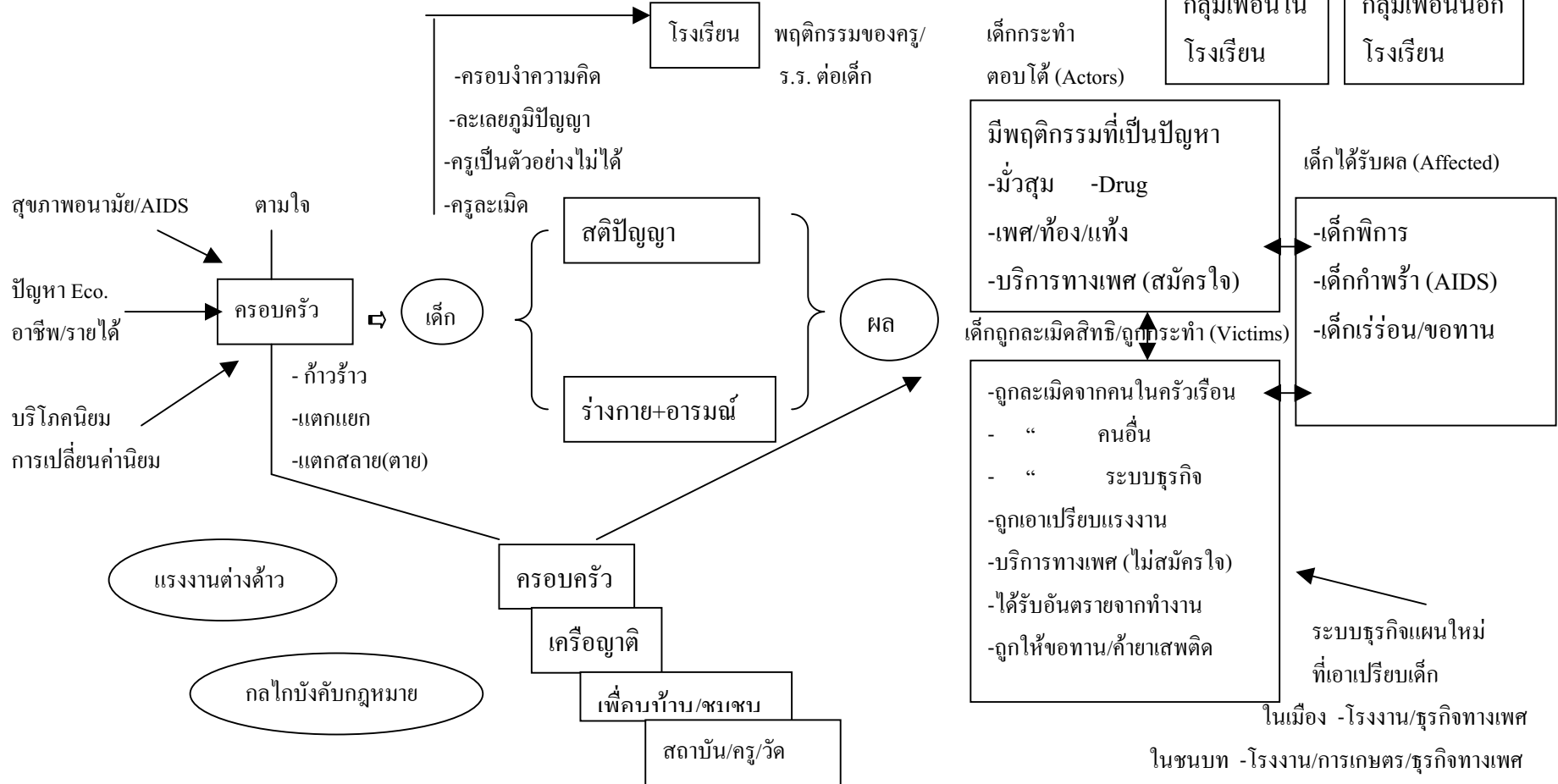
ชาติ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่			นำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ที่ผ่านมา จังหวัดน่าน/เชียงรายได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงลึกบางส่วน และกำลังวิเคราะห์ข้อมูล ลำพูนดำเนินการเก็บข้อมูล ปฐมภูมิ และจะศึกษาข้อมูลเชิงลึกในประเด็นเด็กที่ได้รับ ผลกระทบจากโรคเอดส์
17 พ.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	14 คน	ประชุมเพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมประเด็นการค้า มนุษย์ (ทีมสหวิชาชีพ) มีการปรับกระบวนการ/กำหนด การ และคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ารับการอบรม
25 พ.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	10 คน	ประชุมคณะทำงานโครงการวิจัยฯ มีการสรุปผลการ ประชุมวันที่ 7 วางแผนการศึกษาข้อมูลเชิงลึกในประเด็น เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ และวางแผนการ อบรมเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์จังหวัดลำพูน (ทีมสหวิชา ชีพ) โดยมีการกำหนดสถานที่/กลุ่มเป้าหมาย และร่าง หนังสือเชิญเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนาม
26 พ.ค. 47	หอประชุมอาทิตยราช วัดพระธาตุหริภุญชัย		ประชุมคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ ความสำคัญของเด็กและเยาวชน ความร่วมมือระดับ ชุมชนในการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลปัญหา เด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูนในภาวะยากลำบากในพื้นที่ ที่รับผิดชอบ โดยให้ส่งแบบสำรวจกลับภายในวันที่ 15 มิ.ย. 2547 ที่เจ้าคณะจังหวัดลำพูน
7 มิ.ย. 47	โรงพยาบาลลำพูน	36 คน	ประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “สถานการณ์ปัญหาเด็กที่ได้ รับผลกระทบจากโรคเอดส์จังหวัดลำพูน” มีการแลกเปลี่ยน เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา/ข้อมูลเด็กที่ได้รับผล กระทบจากโรคเอดส์ในแต่ละพื้นที่ การช่วยเหลือ และ แนวทางการดำเนินงานต่อไป
10 มิ.ย. 47	โรงพยาบาลลำพูน	6 คน	ประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมวิทยากรการอบรมประเด็น การค้ามนุษย์ มีการทบทวนเนื้อหา กระบวนการ บทบาท หน้าที่ของคณะทำงานแต่ละท่าน
วัน เดือน ปี	สถานที่	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
11 มิ.ย. 47	อบต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน	3 คน	เข้าร่วมการประชุมคณะทำงานโครงการสร้างความเข้ม แข็งในระดับชุมชนในการแก้ปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบ

			จากโรคเอดส์ ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิรักษ์เด็กมีการคัดเลือก 2 โรงเรียนนำร่องในเขตอำเภอเมืองลำพูน คือ โรงเรียนวัดสันคยะอม และโรงเรียนวัดเหมืองกวักช่วยเหลือโดย การให้ทุนยังชีพ ทุนฝึกวิชาชีพ และการจัดกิจกรรมค่ายสายรุ้งทองแสง
16-18 มิ.ย. 47	โบทานิคเรสซิเดนท์ เชียงใหม่	53 คน	การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์จังหวัดลำพูน มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 31 คน ประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ตำรวจ อัยการ ทนายความ นักพัฒนาเอกชนและผู้นำชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ รับข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม เข้าใจการทำงาน/หลักปฏิบัติของทีมสหวิชาชีพมากขึ้น และได้เครือข่ายการทำงานเพิ่มขึ้น
22 มิ.ย. 47	โรงเรียนทาขุมเงิน วิทยาคาร อ.แม่ทา จ.ลำพูน	3 คน	ร่วมเป็นวิทยากรการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนสตรีจำนวน 100 คน เพื่อป้องกันการถูกล่อลวงจัดโดยศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดลำพูน
13 ก.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	16 คน	ประชุมคณะทำงานโครงการวิจัยฯ มีการสรุปความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ และสรุปผลการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์จังหวัดลำพูน (ทีมสหวิชาชีพ)
16 ก.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	9 คน	ประชุมทีมวิชาการโครงการวิจัยฯ เพื่อสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ การเก็บข้อมูล/วิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์
21 ก.ค. 47	สถาบันวิจัยหรือศูนย์	4 คน	คณะทำงานโครงการวิจัยฯ และทีมประสานกลางร่วมสรุปข้อมูลเบื้องต้น
28 ก.ค. 47	ศูนย์ราชการกระทรวง แรงงานจังหวัด	8 คน	คณะทำงานโครงการวิจัยฯ และทีมประสานกลางร่วมจัดระบบข้อมูล/แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และพิจารณาประเด็นที่ต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
9 ส.ค. 47	สถาบันวิจัยหรือศูนย์	4 คน	สรุปข้อมูลร่วมกับทีมประสานกลาง
วัน เดือน ปี	สถานที่	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
19-20 ส.ค. 47	โรงแรมวังคำ จังหวัด เชียงราย	1 คน	ร่วมเวทีสังเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์เด็กจังหวัดเชียงรายทราบถึงการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ/คุณภาพ การจัด

			ระบบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาปรับใช้
26 ส.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	17 คน	ประชุมคณะทำงานโครงการวิจัยฯ ร่วมกันพิจารณาจัดหมวดหมู่ข้อมูล และการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์
14 ต.ค. 47	สถานปฏิบัติธรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน	50 คน	ศึกษากลุ่มเป้าหมายสามเณรที่มาจากแห่งต่างๆ ในสถานปฏิบัติธรรม จำนวน 30 รูปส่วนใหญ่เป็นชาวเขามาจากอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย
19 ต.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	50 คน	ประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดทำแผนร่วมกันของเครือข่ายอาสาดูแลเด็กที่ได้รับการเสนอชื่อจากคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย พระสงฆ์ ครู/อาจารย์ สารวัตรกำนัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อบต. อสม. กรรมการหมู่บ้าน และผู้นำชุมชน มีการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเด็กในพื้นที่ การช่วยเหลือจากชุมชน และทำอย่างไรให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลเด็ก
20 ต.ค. 47	โรงพยาบาลลำพูน	30 คน	เวทีคืนข้อมูล เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนจากโรงพยาบาลลำพูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ตำรวจภูธรจังหวัด สถานีพิณิจ สำนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติ มูลนิธิรักษ์เด็ก และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 26 มีการแลกเปลี่ยนนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมทั้งสถานการณ์ปัญหาเด็ก การดำเนินงานของหน่วยงานองค์กรต่างๆ ปัญหาอุปสรรค และได้วางแผนงานในการแก้ปัญหาาร่วมกัน เช่น จะจัดทำโครงการ Day & Night care และทำโครงการร่วมกับโรงเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็ก เป็นต้น

กรอบแนวคิดจากการทำงานของนักพัฒนาด้านเด็ก/เยาวชน

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาประชาคมด้านเด็ก
และการประเมินสถานการณ์และกระบวนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน
กรอบแนวคิดในการประเมินสถานการณ์และกระบวนการแก้ไขปัญหา

กรอบสิทธิเด็ก	กรอบเด็กในภาวะยากลำบาก (CEDC)		
	<u>A ถูกกระทำ</u>	<u>B ผู้กระทำ</u>	<u>C ได้รับผลกระทบ</u>
1. ภาวะครอบครัวและสวัสดิการ	1.เด็กถูกละเมิดสิทธิ	1.เด็กมีพฤติกรรมไม่สมควร	1. เด็กได้รับผลกระทบ
1.1 บทบาทของพ่อแม่ + ผู้เลี้ยงดูเด็ก	-เด็กในครอบครัววิกฤต	- เด็กกระทำผิด	- เด็กได้รับผลกระทบจาก AIDS
1.2 ปัญหาในครอบครัว	-เด็กถูกระงับทำทารุณ	- เด็กมีพฤติกรรมทางเพศที่มีปัญหา	- เด็กพิการ
1.3 การได้สวัสดิการของแม่และเด็กในครอบครัว	-เด็กถูกละเมิดทางเพศ	- เด็กมีพฤติกรรมมั่วสุม	- เด็กด้อยโอกาส
2. สถานภาพของเด็กและเยาวชน	-เด็กในธุรกิจทางเพศ	- เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง	- เด็กย้ายถิ่น – ไร้สัญชาติ
2.1 พัฒนาการวัยเด็ก	-แรงงานเด็ก		- เด็กเร่ร่อน
2.2 นันทนาการวัยเด็ก	2.เด็กถูกปล่อยปละละเลย		- เด็กพิการ
3 การเข้าสู่ระบบการศึกษา	-เด็กถูกทอดทิ้ง		
3.1 การเข้าสู่ระบบโรงเรียน	-เด็กกำพร้า		
3.2 สภาวะของเด็กในการดำเนินชีวิตในโรงเรียน	-เด็กเร่ร่อน		
3.3 การออกจากกระบบโรงเรียน	-เด็กสลัม		
3.4 การศึกษานอกระบบ	-เด็กถูกรังแก		
4 การเข้าสู่อาชีพ	-เด็กถูกรังแก		
1.1 ภาวะการมีงานทำหลังจบการศึกษา	- เด็กเสพยาเสพติด		
1.2 บทบาทเด็ก/เยาวชนในภาคเศรษฐกิจ			
1.3 สวัสดิการ/ความปลอดภัยของแรงงานเด็ก/เยาวชน	- เด็กออกจากการศึกษากลางคัน		

กรอบสิทธิเด็ก	กรอบเด็กในภาวะยากลำบาก (CEDC)
<p>5 สภาพการณ์ลงทุนเพื่อเด็กและเยาวชน</p> <p>5.1 งบประมาณที่จัดสรรเพื่อเด็ก/เยาวชน</p> <p>5.2 หน่วยงาน/องค์กรที่ทำงานด้านเด็ก/เยาวชน</p> <p>6. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก/เยาวชน</p> <p>6.1 กิจกรรมในโรงเรียน/นอกโรงเรียน</p> <p>6.2 กิจกรรมสาธารณะ</p> <p>6.3 กิจกรรมที่เป็นความต้องการของเด็กและเยาวชน</p> <p>6.4 เครือข่าย-สภาเด็กและเยาวชน</p>	

พบเห็นการกระทำรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิง

แจ้ง

สถานีตำรวจภูธรทุกแห่ง โทร. 191

หน่วยกู้ชีพ โรงพยาบาลลำพูน โทร. 1669

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โทร. 0-5351-1141

ถ้า.....ถูกละเมิดทางเพศ....

....ต้องตั้งสติ ไม่ตำหนิตนเอง เราเป็นผู้เสียหาย ไม่ใช่ผู้กระทำความผิด
อย่าทำความสะอวดร่างกายและเสื้อผ้าจะเป็นการทำลายหลักฐานทางคดี
เล่าเหตุการณ์ให้คนที่ไว้ใจฟัง อย่าเผชิญปัญหาเพียงลำพัง
รีบไปโรงพยาบาลโดยด่วน ให้แพทย์ตรวจร่างกายเป็นหลักฐานต่อรูปคดี
และรับการรักษา

สนับสนุนการจัดทำเอกสารโดยมูลนิธิเอเซียและยูเซด

สถานที่ติดต่อ
ศูนย์พึ่งได้โรงพยาบาลลำพูน
ถนนจามเทวี ตำบลต้นธง
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
โทร. 0-5356-3635-9

ศูนย์พึ่งได้ / ศูนย์ประสานงาน

เพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กและสตรีจังหวัดลำพูน

(ศป.พดส.ภพ.)

ศูนย์พึ่งได้ โรงพยาบาลลำพูน
ถนนจามเทวี ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
☎ 0-5356-3635-9, 0-5351-0020-22
โทรสาร. 0-5351-0023

วัตถุประสงค์

1. เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรี
2. เพื่อรณรงค์เผยแพร่ความรู้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
3. เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายการทำงาน
เพื่อเป็นการเฝ้าระวัง และป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและสตรีจังหวัดลำพูน

กลุ่มเป้าหมาย

1. เด็กและสตรีที่ถูกการุณกรรมทางร่างกายและจิตใจ
2. เด็กและสตรีที่ถูก ชื้อ ขาย หรือถูกกระทำการใดๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์
3. เด็กถูกละเลย ถูกทอดทิ้ง ถูกลักพา
4. แรงงานเด็กนอกกระบบ เช่น เด็กเร่ร่อน ขายดอกไม้ และถูกบังคับให้ใช้
แรงงานโดยไม่ถูกกฎหมาย

นาย อุดม พัวสกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน
บรรยายพิเศษเรื่องสถานการณ์ปัญหาสังคมด้านเด็ก
8 กุมภาพันธ์ 2548

การประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินงานตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก 2546
ประกอบด้วย บุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก นายอำเภอ นายก อบจ.
อบต. เทศบาล ทัวจังหวัดลำพูนและสื่อมวลชน 8 กุมภาพันธ์ 2548

ผลการสำรวจสถานการณ์การเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี และการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็ก จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2544

การศึกษารายงานผลการสำรวจสถานการณ์การเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีและการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็ก จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2544 โดยแสงง ใจรังสี กลุ่มเยาวชนรักเพื่อนลำพูน โครงการสตรีและเยาวชนลำพูน สนับสนุนโดยมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ECPAT FOUNDATION โดยการสัมภาษณ์ และจากกรณีศึกษาต่างๆ พบว่า

1. การเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีของเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูนมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1.1 ค่านิยมทางวัตถุและสินค้าฟุ่มเฟือย ในเด็กวัยรุ่นทั้งหญิงและชาย การมีสิ่งวัตถุสิ่งของเป็นที่ต้องการของเด็กวัยรุ่น หากใครไม่มีหรือมีไม่ได้ก็ถูกเพื่อนๆ ทั้งในกลุ่มเดียวกันและต่างกลุ่มสบประมาท ปราบมาส ตั้งแง่รังเกียจ จนบางครั้งถึงขนาดที่ว่าไม่ให้เข้ากลุ่มด้วย วัตถุหรือสิ่งของเหล่านั้น ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ รถมอเตอร์ไซด์ เครื่องแต่งกาย เสื้อผ้า กระเป๋าหนัง รองเท้า รวมไปถึงเครื่องประดับที่บ่งบอกรสนิยมความฟุ่มเฟือย ทั้งนี้เพื่อให้เหมือนเพื่อนกลุ่มเดียวกัน การอยากได้ของมีสิ่งต่างๆ นำไปสู่การเป็น “เด็กเสีย” ซึ่งในจังหวัดลำพูน พบมากในกลุ่มของเด็กที่ถ้าหากมีโอกาสก็จะขายบริการหรือทำเป็นครั้งคราวไม่ได้ยึดเป็นอาชีพ

1.2 ยาเสพติด สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กวัยรุ่นต้องขายตัวในจังหวัดลำพูนคือ การใช้สารเสพติดและยาเสพติดประเภทยาบ้า บางรายไม่มีเงินใช้วิธี “ขายตัวแลกยาบ้า” สำหรับกลุ่มที่ขายบริการ พบว่ามีบ้างที่ขายบริการแลกซื้อยาเสพติดแต่ไม่มาก สารเสพติดที่ใช้ในกลุ่มนี้ได้แก่ บุหรี่ และสุรา บางรายสูบบุหรี่ตั้งแต่อายุ 11-12 ปี

1.3 เศรษฐกิจ สังคม และครอบครัวแตกแยก สาเหตุหลักที่ทำให้เด็กมีโอกาสเสี่ยงต่อการเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีสูงคือ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ความเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือสถานการณ์ทางสังคมและครอบครัวแตกแยก ซึ่งพอจะแยกประเด็นอธิบายได้ดังนี้

ก. สาเหตุเศรษฐกิจ ช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ค่าเงินบาทลดลงส่งผลให้เด็กเข้าสู่อาชีพการค้าประเวณี ทั้งนี้เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น แม้แต่ผู้ที่มีโอกาสและมีรายได้ยังเกิดผลกระทบแล้วผู้ที่ด้อยโอกาสและอยู่ในฐานะยากจนยิ่งได้ก็ต้องรับผลกระทบนี้เพิ่มหลายเท่าตัว จึงเกิดการหารรายได้พิเศษโดยการเข้าสู่กระบวนการขายบริการทางเพศ “อยู่บ้านก็ไม่รู้จะทำอะไร พ่อแม่จึงให้มาอยู่ที่ร้านนี้ บอกว่ารายได้ดีและมั่นคงก็จริง เดือนหนึ่งประมาณสามหรือสี่พันบาท นี่เฉพาะร้องเพลง และเสิร์ฟอาหารนะไม่พูดถึงเรื่องอื่น ดีกว่าอยู่ที่บ้านเฉยๆ พ่อบอกว่า พ่อต้องการเงินส่ง ธ.ก.ส. แต่ปีนี้ทำนา ทำสวนผัก ค่ายา ค่าปุ๋ย ไม่มีก็ต้องทำงานแบบนี้ (เสิร์ฟอาหาร ร้องเพลง และถูกออพ) ใจจริงไม่อยากทำ ถ้ามีงานอื่นให้

เลือก แต่ที่เราเลือกไม่ได้เพื่อปากท้องของพ่อ แม่ น้องๆ และปลดหนี้ ก็ต้องทน อนาคตก็ต้องหาคนจริงใจกับเรารู้สึกคนแล้วก็จะเลิก” เป็นคำพูดของเด็กสาว

ข. สาเหตุจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง จังหวัดลำพูนเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมมีย่านที่เป็นหอพักเพื่อรองรับแรงงานวัยทำงานของลำพูนและต่างพื้นที่ ทั้งจังหวัดใกล้เคียงและจังหวัดอื่นๆ การที่ประชากรวัยเจริญพันธุ์และวัยทำงานมาอยู่ร่วมกัน จึงเกิดสังคมแนวใหม่ประชากรในสังคมเป็นวัยทำงาน มีชีวิตที่ต้องดิ้นรน สังคมจึงเกิดการไร้รากทางจริยธรรม ก่อให้เกิดการอยู่ด้วยกันของกลุ่มสาวและมีการเปลี่ยนคู่นอน ไม่มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและสังคม ปัญหาหย่าร้าง โรคเอดส์ ยาเสพติด เด็กถูกทอดทิ้ง/ขาดที่พึ่ง ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่งผลต่อการเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีทั้งสิ้น

“ตอนนั้นอายุ 16 ปีได้ จบ ม.3 ไม่มีเงินเรียนต่อจึงมาทำงานที่นิคมอุตสาหกรรมเข้ามาอยู่หอพักในเมืองใกล้กับที่ทำงานก็พบกับเขา (คนแรก) อยู่ด้วยกัน 2 ปี มีลูก 1 คน พอขึ้นปีที่ 2 เขามีคนใหม่ก็เลยมีประชดบ้าง ลูกให้พ่อแม่เลี้ยงที่บ้านตอนนี้อายุ 5 ขวบแล้ว พอมีคนใหม่ (คนที่ 2) นี่มันติดยาและชอบเที่ยว ไถเงินเดือนประจำของมันไม่พอหรือที่สุดกับบอกเลิกกัน อยู่ไปทำงานไปเลี้ยงลูกไปด้วยอาศัยที่เป็นคนหน้าตาดี และพูดดีมีเงินเข้าไปเที่ยวที่บุญยัง (ชื่อร้านอาหารและผับ) ก็เจอเขา (คนที่ 3) เขาอายุประมาณ 30 ได้ ฐานะดีแต่มีลูกมีเมียแล้ว ด้วยความต้องการเงินและมีคนดูแลก็ยอมเป็นลับๆ ของเขา” เป็นกรณีหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของสังคมที่ไร้รากทางจริยธรรมและความรับผิดชอบ

ค. สาเหตุจากครอบครัวแตกแยก เมื่อสถานการณ์ทางสังคมเปลี่ยน วิถีชีวิตเปลี่ยน วิถีประชาไม่มีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมของประชากรในสังคม การขาดความยับยั้ง อดกลั้น แยกความรักกับความใคร่ไม่ออก ไม่มีความอ่อนน้อมประนีประนอม ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่เป็นแบบทุนนิยมเต็มรูปแบบ สังคมลำพูนที่เคยสงบสุขด้วยแนววิถีทางของปรัชญาพุทธศาสนามีอันต้องชะงักงัน มีการแข่งขันกันของคนในสังคม และเวลาเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เรียกว่า “วัตถุ” ความสำเร็จของคนต้องอยู่ที่วัตถุและชื่อเสียง สังคมพุทธศาสนาแบบพุทธเกษตรที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ได้เลือนหายไป จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมา

ครอบครัวของคนในยุคสมัยนี้ จึงเป็นไปอย่างฉาบฉวยไม่เข้าใจกันนิดหน่อย (หรือมากมาย) น่าจะหาทางตกลงกันได้ ในระหว่างสามภรรยา ก็ยากจะหาได้ ในที่สุดการหย่าร้างก็เกิดขึ้นและถ้าหากผู้ใหญ่ไม่สำรวจระวังก็เกิดปัญหาโรคเอดส์ตามมา ความทุกข์ความไม่เข้าใจ ความกดดันจึงตกอยู่กับลูกที่เกิดมา

“พ่อแม่หนูแยกทางกัน หนูกับน้องก็ต้องแยกกันอยู่ หนูอยู่กับพ่อ น้องชายอยู่กับแม่ ตอนทีพ่อกับแม่เลิกกันใหม่ๆ หนูคิดถึงน้องมากเป็นห่วงแม่ด้วย เราสองคนมาเยี่ยมกันบ่อยๆ และพยายามที่

จะให้พ่อแม่คืนดีกันแต่ไม่เป็นผล พ่อแต่งงานใหม่ แม่น้ำของหนู (แม่คนใหม่) มีลูกติดมาหนึ่งคนเป็นผู้ชายอายุแก่กว่าหนู 2 ปี แรกๆ ที่อยู่ด้วยกันก็ดีอยู่นานๆ เข้า หนูทนไม่ได้ที่ถูกรังแกทั้งจากแม่น้ำและลูกชายของเขาซึ่งก็คือพี่ชายคนละพ่อของหนูนั่นเอง หนูกลับไปอยู่กับแม่กับน้องก็ต้องเจอปัญหา แม่มีสามีคนใหม่ คนนี้เป็นโสดอายุน้อยกว่าแม่หลายปี หนูก็อยู่ด้วยการระวังตัวเรื่อยมา เพราะพ่อน้ำของหนูชอบดื่มเหล้าและเมาประจำ หนูอยากมีใครสักคนหนึ่งที่รวยๆ มารับเลี้ยงหนูแบบ “เมียเก็บ” “เมียน้อย” อะไรก็ได้ จากปากคำของเด็กที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดทางเพศ/ค้าประเวณี

“พ่อหนูตายก่อนแม่ เขารู้ว่าพ่อหนูเป็นโรคเอดส์แรกๆ ไม่มีใครยอมรับและทำท่ารังเกียจ หนูต่อมาอีก 3 ปีแม่ก็ตายไปอีกคน ตอนนั้นหนูอยู่คนเดียวเรียนชั้น ม.3 หนูได้รับทุนอาหารกลางวันจากโรงเรียนและทุนการศึกษา แต่ไม่พอใช้ อนาคตไม่รู้ว่าจะทำอะไร จบ ม.3 หนูจะไปทำงานที่นิคมแล้ว” อีกคนหนึ่งที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดทางเพศ/ค้าประเวณี

จากสาเหตุครอบครัวแตกแยกยังนำไปสู่การใช้ยาเสพติดในเด็กอีกด้วย และการใช้ยาเสพติดก็นำไปสู่การติดโรคเอดส์

1.4 สาเหตุอื่นๆ เช่น ถูกชักชวน รู้เท่าไม่ถึงการณ์ และสมัครใจ

- สาเหตุจากการถูกชักชวน ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจหรือต้องการเงินเพื่อซื้อรถยนต์ และเครื่องใช้อื่นๆ
- รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นชนเผ่าต่างๆ และคนต่างด้าวที่ถูกหลอกลวงหรือชักชวนเข้ามาทำงานในเมือง เช่น เด็กเสิร์ฟตามร้านอาหาร
- สมัครใจ ที่จะมีอาชีพบริการทางเพศ

2. กลุ่มประชากรเด็กที่เข้าสู่การค้าประเวณีและมีความเสี่ยงสูงที่จะเข้าสู่การค้าประเวณี ซึ่งแยกเป็นกลุ่มตามลำดับของโอกาสที่จะเข้าสู่กระบวนการดังนี้

2.1 กลุ่มเด็กเสิร์ฟ และนักร้องในร้านอาหาร สวนอาหาร คาราโอเกะหรือสถานบันเทิงอื่นๆ ส่วนใหญ่ถ้าเป็นร้านอาหารที่มีบริการทางเพศด้วยจะเป็นกลุ่มที่มีอาชีพขายบริการทางเพศอย่างเต็มรูปแบบ มีบางรายที่เป็น กลุ่มที่ถ้าหากมีโอกาสจะขายบริการทางเพศก็จะทำ หรือทำเป็นครั้งคราวแต่ไม่ได้ยึดเป็นอาชีพ

2.2 เด็กเที่ยว หมายถึง เด็กที่ชอบเที่ยวตามแหล่งสถานบันเทิง ส่วนใหญ่มักจะเป็นดิสโก้เธค ผับ บาร์ คาราโอเกะ และร้านอาหาร กลุ่มนี้มีโอกาสเสี่ยงสูงมากที่จะเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี กลุ่มเด็กเที่ยวมักจะเป็นกลุ่มที่ถ้าหากมีโอกาสจะขายบริการทางเพศก็จะทำ หรือทำเป็นครั้งคราวแต่ไม่ได้ยึดเป็นอาชีพเสียเป็นส่วนใหญ่

2.3 กลุ่มเด็กเสีย มักจะเป็นกลุ่มที่มีเครือข่ายหรือติดต่อผ่านนายหน้า โดยมีการนัดดูตัวตามสถานบันเทิง และที่นิยมกันมากที่สุดคือ ย่านสันติธรรม อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เด็กกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ถ้าหากมีโอกาสจะขายบริการทางเพศก็จะทำ หรือทำเป็นครั้งคราวแต่ไม่ยึดเป็นอาชีพ

2.4 กลุ่มเด็กมีปัญหา แยกตามลำดับตามโอกาสที่จะมีการค้าประเวณีสูง ดังนี้

- เด็กติดยาเสพติด มีโอกาสสูงมากที่จะค้าประเวณี ซึ่งมีการขายตัวแลกยา
- เด็กครอบครัวแตกแยก
- เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์
- เด็กถูกทอดทิ้ง
- เด็กใจแตกจากปัญหาสังคมทำให้เด็กอยากเที่ยว อยากลอง ตามเพื่อนและจากสื่อลามก

2.5 กลุ่มเด็กหอพัก ดังนี้

- เด็กหอพักที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จะมีรายได้จากการทำงานสามารถใช้จ่ายตามใจตนเองได้ และบางรายเมื่อมีความต้องการไม่สิ้นสุด ขาดวุฒิภาวะในการดูแลตนเอง อาจถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีได้
- เด็กหอพักที่กำลังเรียนหนังสือ เมื่อเงินขาดมือหรือทางบ้านส่งให้ไม่ทันบางรายใช้วิธีแก้ปัญหาที่เสี่ยงต่อการเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี

2.6 กลุ่มเด็กเรียนที่ไม่มีทักษะการดูแล/ป้องกันตนเอง หรือจากสาเหตุอื่น เช่น ความยากจน ต้องการเงิน หรือสิ่งของอื่นๆ บางรายใช้วิธีแก้ปัญหาที่เสี่ยงต่อการเข้าสู่การค้าประเวณีได้

อย่างไรก็ตามที่กล่าวมาทั้งหมด 6 กลุ่มนั้น ไม่ได้หมายความว่าเด็กทั้ง 6 กลุ่มทุกคนต้องค้าประเวณีเพียงแต่ที่พบมีบางรายเท่านั้น แต่ที่พบในทุกกลุ่มดังกล่าวข้างต้นว่า “มีประชากรในทุกกลุ่มของเด็กในจังหวัดลำพูน เคยค้าประเวณีทั้งนี้ไม่ใช่แต่เด็กผู้หญิงอย่างเดียว แต่พบลักษณะเพศ (กะเทย ตู๊ด) และเด็กผู้ชายก็ค้าประเวณี (ขายตัว) ในบางครั้งด้วย” ขณะเดียวกันพบว่า ในกลุ่มเด็กเหล่านี้ยังมีเด็กที่มีลักษณะรวมอยู่ในหลายกลุ่ม คือ ในคนๆ เดียวกันอาจจะได้ทั้งเด็กเที่ยว เด็กเสีย เด็กมีปัญหา เป็นเด็กอยู่หอพัก และเด็กเรียน

3. ประเภทหรือสภาพหรือลักษณะการดำเนินการของสถานบริการในจังหวัดลำพูน (ตารางที่ 20) แยกได้เป็นประเภทหรือลักษณะได้ดังนี้

3.1 ร้านอาหารหรือสวนอาหาร ที่มีนักร้องและกลุ่มเด็กเสิร์ฟไว้คอยบริการลูกค้า (สำหรับร้านอาหารจานด่วนต่างๆ ไม่เข้าข่ายกรณีนี้แต่เป็นเพียงที่นัดพบของทั้ง 2 ฝ่ายเท่านั้น) แบ่งตามสภาพและลักษณะการให้บริการได้ดังนี้

■ ร้านอาหารหรือสวนอาหารที่มีบริการทางเพศแฝงอยู่และค่อนข้างเปิดเผยตัวเอง มีเด็กเสิร์ฟและนักร้องไว้บริการทางเพศแก่ลูกค้า โดยใช้บริการสถานที่ที่โรงแรม โมเต็ล เกสเฮ้าส์ในการปฏิบัติภารกิจทางเพศ จากการสนทนากับผู้ใช้บริการ (แขก) ทำให้ทราบว่า การบริการนั้นเมื่อตกลงใจที่จะออพผู้ใช้บริการจะต้องเสียค่าเช่าโรงแรม หรือ โมเต็ล เกสเฮ้าส์เอง ส่วนค่าบริการเด็กเสิร์ฟและนักร้องจ่ายกับเจ้าของกิจการเอง ซึ่งอัตราค่าใช้บริการนั้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

- . ค้างชั่วคราว หมายถึง ไม่เกิน 2 ชั่วโมง สนนราคาตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไปถึง 2,500 บาทต่อครั้งต่อคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้า เช่น อายุน้อย มาอยู่ (ทำงาน) ใหม่ (เก่าจากที่อื่น) ถ้าอยู่นานราคาจะลดลง
- . ค้างคืน หมายถึง ผู้ใช้บริการออพ ไปทั้งคืนแล้วมาส่งที่ทำงานในรุ่งขึ้นอีกวันหนึ่ง แต่ไม่เกินเที่ยงวัน สนนราคาตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไปถึง 5,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ออพออกไป คือ ถ้าเลยเที่ยงคืนหรือใกล้ปิดร้านราคาจะลดลง แต่ถ้าออพออกไปตั้งแต่หัวค่ำไม่เกินเที่ยงคืนราคาจะเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาแล้วยังขึ้นอยู่กับคุณภาพสินค้าเช่นเดียวกับข้อ ก. ด้วย

■ ร้านอาหารครบวงจร คือ ร้านอาหารที่มีนักร้องบนเวที ราคาโอเกะ พนักงานเสิร์ฟที่ขายบริการแต่ไม่เปิดเผย ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการตกลงกันเองในเรื่องค่าตัว และตกลงกับเจ้าของร้านหลังร้าน ถ้าอยากออพในเวลาทำงานอาจมีการตกลงกับผู้ใช้บริการจนถึงขั้นอยู่กินด้วยกันแล้วเลิกอาชีพนักร้อง หรือพนักงานเสิร์ฟไป หรืออาจจะไปเป็น “บ้านเล็ก” ในกรณีได้เป็นเด็กเสีย

■ ร้านหมูกะทะ ส่วนใหญ่เป็นแหล่งนัดพบของทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ

■ ร้านส้มตำ ก๋วยเตี๋ยว และอาหารตามสั่งที่เปิดตอนดึก เป็นที่นัดพบ

■ ร้านอาหารพื้นเมืองประเภท ลาบ หลู้ เหล้า อาจจะมีเด็กเสิร์ฟแต่จำนวนน้อยมากและไม่จัดอยู่ในกลุ่มผู้ขายบริการแต่เป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดทางเพศ/เข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี

3.2 ร้านราคาโอเกะ มีอาหารให้สั่งรับประทานแต่เน้นที่บริการร้องเพลงของลูกค้าเป็นหลัก ซึ่งการร้องเพลงนั้นจะมีกลุ่มเด็กซึ่งอาจจะเรียกว่า “กลุ่มเด็กเสิร์ฟ” ก็น่าจะได้ คอยให้บริการส่งไมโครโฟนและนั่งดริงค์เป็นเพื่อนนักร้องสมัครเล่นทั้งหลาย และผู้ใช้บริการจะต้องเสียค่าดริงค์ให้แก่เด็กที่มานั่งดริงค์ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในกลุ่มที่ถ้าหากมีโอกาสจะให้บริการทางเพศด้วย (ถ้าตกลงกันได้ระหว่างผู้ใช้บริการกับเด็กดริงค์) ซึ่งโอกาสที่เด็กดริงค์เหล่านี้จะขายบริการมีเปอร์เซ็นต์สูงมาก

3.3 บาร์ ผับ ไนต์คลับ ดิสโก้เธค เป็นสถานเริงรมย์ที่รวมเอากิจกรรมต่างๆ ไว้อย่างครบถ้วน ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มักจะเป็นกลุ่มเด็กเที่ยว เด็กเสีย เด็กมีปัญหา เด็กหอพัก และเด็กเรียน ตามลำดับ

ลักษณะของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการแยกไม่ได้ ในส่วนของผู้ให้บริการ คือ กลุ่มเด็กเสิร์ฟ มีข้อแตกต่าง คือ เด็กเสิร์ฟในผับ ดิสโก้เธค มักจะเป็นผู้ชาย แต่ในร้านอาหารส่วนใหญ่จะเป็นหญิงสาว การจัดการบุคลากรของสถานบริการของผับ บาร์ เธค จะลงตัวมากกว่าร้านอาหาร คือ แบ่งหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน เช่น เด็กเสิร์ฟ มีหน้าที่เสิร์ฟ เด็กดริงค์ พนักงานต้อนรับ แคชเชียร์ ทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้สมัครมา แต่ในร้านอาหารคนๆ เดียวกันอาจมีหลายหน้าที่ตั้งแต่ล้างจานจนถึงแคชเชียร์ ถ้าหากพนักงานคนใดอยู่นานจะถูกสับเปลี่ยนไปยังเครือข่ายร้านอาหาร ทั้งในระดับภาค และระดับจังหวัด เช่น นักร้องคนหนึ่งอยู่ร้าน ก. จังหวัดลำพูนจนคุ้นตาคุ้นหูทุกอย่างแล้วอาจถูกสับเปลี่ยนไปอยู่ร้าน ข. ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ แล้วร้าน ข. ก็ส่งนักร้องอีกคนหนึ่งมาอยู่ร้าน ก. ที่จังหวัดลำพูนเป็นต้น เป็นการได้ “เด็กใหม่” เข้ามาทำงานในร้านอยู่เรื่อยๆ ไม่ซ้ำหน้า

ส่วนแหล่งบันเทิงประเภท บาร์ ผับ ไนต์คลับ ดิสโก้เธค นั้น มีการจัดการพนักงานเป็นระบบมากกว่าคือ อาจจะย้ายพนักงานคนใดคนหนึ่ง หรือชุดหนึ่งไปประจำเครือข่ายของตนก็ได้ หรือถึงเวลาที่ปลดออกซึ่งอาจจะเพราะอยู่นานแล้ว (แก่แล้ว) ทำงานไม่ถูกใจ หรือ ฯลฯ ซึ่งแล้วแต่เหตุผลของผู้บริการ หรือเจ้าของกิจการ จะเห็นได้ว่า พนักงานในแหล่งเริงรมย์ จะมีโอกาสที่จะผันตนเองเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีได้มากที่สุด

3.4 ตลาดนัดโค-กระบือ เป็นแหล่งพบปะของผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการอีกแห่งหนึ่ง ในจังหวัดลำพูนมีตลาดนัดโค-กระบือ ที่เปิดตัวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 หรือก่อนหน้านั้นเล็กน้อย คือ ตลาดนัดโค-กระบือ ที่บ้านเวียง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง ผู้ใช้บริการคือ พ่อค้าวัวต่าง หรือพ่อค้าโค-กระบือที่จะต้องนำโค-กระบือมาขายในวันอาทิตย์ การขนย้ายโค-กระบือจะต้องถึงบริเวณตลาดตั้งแต่บ่ายวันเสาร์ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ผู้ที่ให้บริการมาใช้สถานที่ตลาดนั้นพบปะกับผู้ใช้บริการ เวลาทั้งสองฝ่ายจะพบกันคือ ช่วงกลางวันเสาร์ที่เหล่าพ่อค้าโค-กระบือต้องออกเที่ยวเตร่แต่ไม่สามารถไปยังสถานที่เที่ยวไกลๆ จากตลาดได้ เพราะต้องดูแลวัว-ควายของตนเอง และต้องมีภาระในการติดต่อด้าว-ควายในตอนเช้ามืดถึงเวลาประมาณ 11.00 น. ของวันอาทิตย์ ผู้ให้บริการส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ถ้าหากมีโอกาสก็จะขายบริการจากที่ต่างๆ ซึ่งอยู่ใกล้ตลาดนัดหรือไม่ก็ผู้ขายบริการที่เปิดบริการแถวบ้านเหล่าแมว (ปัจจุบันปิดตัวลงแล้ว) กระบวนการทางเพศพาณิชย์ในลักษณะนี้พัฒนาการขึ้นจนกระทั่งมีเกสเฮ้าท์เกิดขึ้นใกล้ๆ ตลาดรองรับ

3.5 เกสเฮ้าท์ โรงแรม โมเต็ล และรีสอร์ท สถานที่เหล่านี้บางแห่งมีผู้ขายบริการไว้คอยให้บริการ แต่การให้บริการหลักๆ อยู่ที่สถานที่ที่ผู้ใช้บริการออฟหรือพาผู้ขายบริการเข้ามาใช้บริการ ซึ่งการบริการก็คงไม่แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ มากนัก เพียงแต่จำนวนของสถานบริการเหล่านี้มีน้อยมากในจังหวัดลำพูน

3.6 ร้านเหล้าตอง ยาดอง สถานบริการประเภทนี้จะแตกต่างจากร้านอาหารอาหารพื้นเมือง ลาบ หลู้ เหล้า คือ ร้านเหล้าตองไม่มีลาบ และหลู้ แต่มีตู้เพลง หรือ VDO VCD CVD ให้ผู้ใช้บริการร้องเพลง โดยเสียค่าบริการในการร้องเพลงด้วย ซึ่งก็ต่างจากร้านคาราโอเกะจะบวกค่าร้องเพลงรวมกับค่าอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ร้านเหล้าตอง ยาดอง เจ้าของกิจการมักเป็นผู้หญิง อายุเกิน 17 ปีขึ้นไป (หรืออาจจะมีอายุน้อยกว่านี้แต่ไม่ค่อยพบ) ที่หาทางเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว องค์ประกอบของร้านเหล้าตอง ยาดองไม่ซับซ้อนส่วนใหญ่เป็นเพิงหมาแหงนปลูกชั่วคราว และสามารถเลิกกิจการได้โดยไม่ต้องพะวงกับค่าใช้จ่ายในการปลูกสร้างร้านเหล้าตอง ร้านยาดองจะเปิดกันมากในช่วงเทศกาลและฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย สถานที่ตั้งจะพบเห็นได้ทั่วไปตามข้างถนน ตรอก ซอย ของหมู่บ้านที่มีแรงงานผ่านไปมา ร้านเหล้าตอง ยาดอง ถือเป็นแหล่งปลดปล่อยอารมณ์และหาความบันเทิงของผู้มีรายได้น้อย (ผู้มีรายได้มากอาจจะมาใช้บริการก็ไม่มีข้อกำหนดแต่ประการใด) ผู้ให้บริการในร้านเหล้าตองยาดองอาจจะมีการขายบริการทางเพศด้วย

3.7 สถานที่ตามฤดูกาล/เทศกาล เช่น ฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย สถานบริการหรือแหล่งนัดพบเพื่อขายบริการอาจเป็นหน้าบริษัทรับซื้อลำไยหรือร้านเหล้าตองที่เปิดขายหน้าบริษัทรับซื้อลำไย แม้แต่งานปอยหรืองานบุญ งานประจำปี/สถานบริการอินเทอร์เน็ตก็อาจมีการค้าประเวณี

ข้อมูลทั่วไปจังหวัดลำพูน

คำขวัญจังหวัด

“พระธาตุเด่น พระรอดขลัง ลำไยดัง กระเทียมดี ประเพณีงาม จามเทวี ศรีหริภุญชัย”

จังหวัดลำพูนเป็นเมืองโบราณมีอายุประมาณ 1,342 ปีเดิมชื่อ “นครหริภุญชัย” ตามพงศาวดารโยนกเล่าสืบต่อกันมาว่า การสร้างนครหริภุญชัยสร้างโดยฤาษีวาสุเทพเป็นผู้เกณฑ์พวกเม็งคบุตรหรือชนเชื้อชาติมอญมาสร้างเมืองนี้ขึ้นบนพื้นที่ระหว่างแม่น้ำสองสายคือ แม่น้ำกวงและแม่น้ำปิง เมื่อสร้างเมืองเสร็จจึงได้ส่งทูตไปเชิญราชธิดาภคินีเมืองละโว้พระนาม “จามเทวี” มาเป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองหริภุญชัยสืบราชวงศ์กษัตริย์กันต่อมาหลายพระองค์จนกระทั่งถึงสมัยพระยาธิบาชจึงได้เสียการปกครองให้แก่พ่อขุนเม็งรายมหาราชผู้รวบรวมแว่นแคว้นทางเหนือเข้าเป็นอาณาจักรล้านนา เมืองลำพูนแม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรล้านนาแต่ก็ได้เป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางศิลปและวัฒนธรรมให้แก่ผู้ที่เข้ามาปกครองดังปรากฏหลักฐานทั่วไปในเวียงกุมกามเชียงใหม่และเขียนราย จนกระทั่งสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเมืองลำพูนจึงได้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย มีผู้ครองนครสืบต่อกันมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เมื่อเจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้ายคือ พลตรีเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ถึงแก่พิราลัยเมืองลำพูนจึงเปลี่ยนเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองสืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ลักษณะทั่วไปของจังหวัดลำพูน

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายเอเชีย) เป็นระยะทาง 689 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธินเป็นระยะทาง 724 กิโลเมตร และตามทางรถไฟ 729 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนที่เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือ และอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงหรือพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

ขนาด จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,505.882 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,815,675 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบน บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ 43 กิโลเมตร และยาวจากเหนือจดใต้ 136 กิโลเมตร

ตารางที่ 1 ที่ตั้งและขนาดพื้นที่ของจังหวัดลำพูน จำแนกเป็นรายอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ส่วนราชการ	ขนาด ตร.กม.	ร้อยละ	ระยะทางห่างจากจังหวัด
จังหวัดลำพูน	4,505.882		
- อำเภอเมืองลำพูน	473.825	10.78	2
- อำเภอป่าซาง	299.950	6.52	11
- อำเภอบ้านโฮ่ง	596.901	13.31	36
- อำเภอแม่ทา	762.63	16.68	25
- อำเภอลี้	1,701.99	37.96	105
- อำเภอทุ่งหัวช้าง	486.129	10.79	105
- อำเภอบ้านธิ	129.024	2.72	26
- กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง	49.433	1.24	45

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดลำพูน

อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสารภีและอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง และอำเภอสามเงา จังหวัดตาก
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอห้างฉัตร อำเภอสบปราบ และอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอฮอด อำเภอจอมทอง อำเภอหางดง และอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

2. สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดลำพูนมีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบหุบเขาและพื้นที่ภูเขา มีที่ราบอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน หรือที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง กว๊ง ลี้ และแม่ทา เป็นที่ตั้งของอำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง และตอนเหนือของอำเภอบ้านโฮ่ง มีความสูงเฉลี่ย 200-400 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตัวเมืองลำพูนมีระดับความสูง 290.29 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ค่อยลาดสูงขึ้นในตอนกลางทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และตะวันตกเฉียงใต้ตั้งแต่อำเภอแม่ทา ตอนใต้ของอำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอทุ่งหัวช้าง และอำเภอลี้ ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบสูงและภูเขาสูง มีระดับความสูง ระหว่าง 400 - 800 เมตรขึ้นไป ระดับความสูงจะลดลงเมื่อเข้าเขตที่ราบในอำเภอลี้ที่ระดับความสูงประมาณ 400 - 800 เมตร แล้วค่อยๆ ยกตัวสูงขึ้นมาทางทิศใต้ซึ่งเป็นเขตชายแดนติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดตากที่ระดับความสูง 600 - 1,000 เมตร

กรมพัฒนาที่ดินได้แบ่งลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดลำพูนออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1) พื้นที่ราบเรียบและค่อนข้างราบเรียบ (FLAT TO NEARLY FLATLAND) มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 12 ของพื้นที่ทั้งหมด มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดเอียงส่วนใหญ่อยูระหว่างร้อยละ 0-2 เป็นบริเวณกว้างทางตอนเหนือของจังหวัดลำพูนทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำปิงและบริเวณสองฟากฝั่งแม่น้ำกวตั้งแตทางตอนใต้ของบ้านสบทา ตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง บางแห่งพบเป็นที่ราบแคบๆ ระหว่างเขาซึ่งเกิดตามสองฟากของลำน้ำสายต่างๆ เช่น แม่น้ำลี้ แม่น้ำแม่ทา เป็นต้น แต่มีพื้นที่ไม่มากนัก โดยปกติแล้วน้ำจากแม่น้ำจะไม่ท่วมถึง ส่วนบริเวณที่ราบเรียบเกิดอยู่ต่ำที่สุดใกล้กับลำน้ำในปัจจุบัน โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้น้ำปิงและช่วงระหว่างแม่น้ำปิงกับแม่น้ำกวในฤดูน้ำหลากจะถูกน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ส่วนตามริมฝั่งแม่น้ำปิงนั้นขณะที่น้ำท่วมตะกอนขนาดใหญ่ก็จะตกจมอยู่ริมฝั่งน้ำ ทำให้มีลักษณะเป็นคันดินธรรมชาติแคบๆ ขนานไปกับลำน้ำมีพื้นที่สูงกว่าที่ราบต่ำทางฝั่งออกไปเล็กน้อย ซึ่งใช้เป็นที่ตั้งบ้านเรือนของราษฎรที่อาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำปิง

2) พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดและลูกคลื่นลอนชัน (UNDULATING AND ROLLING TERRACE) มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 24 ของพื้นที่ทั้งหมด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 350-600 เมตร มีสภาพพื้นที่เป็นที่ลอนคลื่นสูงๆ ต่ำๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางธรณีหรือภูมิอากาศทำให้ทางน้ำไหลกัดเซาะลึกกลงไปในแนวตั้งทั้งบริเวณที่เป็นดินตะกอน บริเวณเหล่านี้ในปัจจุบันจะมีลำห้วยและทางน้ำไหลผ่านกัดเซาะอยู่โดยทั่วไป

3) บริเวณเนินเขาและภูเขาสูงสลับซับซ้อน (HILLS AND MOUNTAINS) เป็นลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งประกอบเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดลำพูน มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 64 ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นเนินเขาและภูเขาสูงสลับซับซ้อน ส่วนใหญ่ของพื้นที่มีความลาดเอียงมากกว่าร้อยละ 16 ขึ้นไป มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 600-1,000 เมตร บริเวณเนินเขาและภูเขาสูงสลับซับซ้อนของจังหวัดลำพูนนี้ มีลำห้วยและทางน้ำเล็กๆ อยู่มากมาย แต่ส่วนใหญ่มีน้ำไหลเฉพาะฤดูฝนเท่านั้น

ที่มา : สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดลำพูน

3. ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งตามตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทางเขตอากาศอบอุ่นในฤดูหนาวจึงมีอากาศเย็นค่อนข้างหนาว แต่เนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินห่างไกลจากทะเล จึงมีฤดูแล้งที่ยาวนานและอากาศจะร้อนจัดในฤดูร้อน มีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันอย่างเด่นชัด 3 ช่วง ฤดูกาลคือ ช่วงเดือนมีนาคมกับเมษายนมีอากาศร้อน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมจะมีฝนตกชุกเป็น ฤดูฝน และช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์มีอากาศหนาวเย็นเป็นฤดูหนาวและฤดูร้อน เป็นช่วงฤดูแล้งที่มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ 6 เดือน ในช่วงฤดูฝนอีก 6 เดือนนั้น อากาศจะไม่ร้อนเท่ากับใน ฤดูร้อนและไม่หนาวเย็นเท่าฤดูหนาว คือมีอุณหภูมิปานกลางอยู่ระหว่างสองฤดูดังกล่าว

อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน 2546 วัดได้ 40.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคม 2546 วัดได้ 11.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 2546 เท่ากับ 26.98 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน (ระหว่างปี 2541-2546)

1. ปริมาณน้ำฝนของจังหวัดลำพูนเฉลี่ย 992.25 มิลลิเมตร
2. ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดต่อวัน วันที่ 22 สิงหาคม 2545 วัดได้ 156.0 มิลลิเมตร
3. ปริมาณฝนตกมากที่สุดในปี 2545 วัดได้ถึง 1,320.0 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 119 วัน
4. ปริมาณฝนตกน้อยที่สุดในปี 2541 วัดได้ 642.2 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 95 วัน
5. ในปี 2546 ปริมาณน้ำฝน รวม 823.20 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 105 วัน

ที่มา : สำนักงานอุตุนิยมวิทยาจังหวัดลำพูน ณ เดือนกันยายน 2547

4 . การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดลำพูน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 51 ตำบล 562 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 13 เทศบาลตำบล 44 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 2 สภาตำบล

ตารางที่ 2 การแบ่งเขตการปกครองจังหวัดลำพูน

อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล เมือง/ตำบล	อบต.	สภา ตำบล	ห่างจาก จังหวัด
เมืองลำพูน (รวมเทศบาลเมือง ลำพูน/เทศบาลตำบล)	473.825	15	164	4	12	-	2 กม.
ป่าซาง	299.950	9	85	2	7	1	11 กม.
บ้านโฮ่ง	596.901	5	57	1	5	-	36 กม.
แม่ทา	762.630	6	68	2	6	-	25 กม.
ลี้	1,701.990	8	95	2	8	-	105 กม.
ทุ่งหัวช้าง	486.129	3	35	1	3	-	105 กม.
บ้านธิ	129.024	2	34	1	1	-	26 กม.
กิ่ง อ.เวียงหนองล่อง	49.433	3	24	1	2	1	45 กม.
รวม	4,505.882	51	562	14	44	2	-

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

5. พื้นที่ป่าไม้

จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน 2,928.06 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,830,038 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.58 ของพื้นที่ทั้งหมด ป่าไม้ที่พบในบริเวณจังหวัดประกอบด้วยป่าไม้ 3 ประเภท คือ

1) ป่าเต็งรัง ป่าแพะ ป่าแดง พบในที่แห้งแล้งดินขาดความสมบูรณ์มีกรวดปน ไม้ที่พบคือ ไม้เหียง ไม้พลวง

2) ป่าเบญจพรรณหรือป่าผสมผลัดใบ พบบริเวณที่มีดินค่อนข้างลึกตามเชิงเขา และพื้นที่ราบที่มีความชุ่มชื้นมากโดยเฉพาะริมห้วยและหุบเขา มักจะมีไม้สักขึ้นปะปนทั่วไป ไม้อื่นๆ ประกอบด้วย ประดู่ ตะแบก มะค่าโมง จั้ว ส่วนไม้พื้นล่างได้แก่ ไผ่ชนิดต่างๆ

3) ป่าดิบแล้ง พบบริเวณหุบเขา ริมลำห้วยเหมือนป่าเบญจพรรณ แต่บริเวณที่พบป่าประเภทนี้จะมีดินลึกกว่า ความชุ่มชื้นมากกว่าพันธุ์ไม้ที่พบคือ ยาง ตะเคียนทอง

ที่มา : สำนักงานป่าไม้จังหวัดลำพูน ณ เดือนกันยายน 2547

6. ประชากร

จังหวัดลำพูนปัจจุบันมีประชากร จำนวน 409,041 คน เป็นเพศชาย 200,136 คน เพศหญิง 208,905 คน ความหนาแน่นของประชากร โดยเฉลี่ยเท่ากับ 90 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร อัตราการเกิดเท่ากับ 9.73 ต่อพันประชากร อัตราตายเท่ากับ 9.53 ต่อพันประชากร อัตราเพิ่มตามธรรมชาติเท่ากับร้อยละ 0.02 ซึ่งเป็นแนวโน้มของอัตราเพิ่มตามธรรมชาติของประชากรที่ลดลงทุกปี โดยตั้งแต่ปี 2539-2544 เท่ากับร้อยละ 0.34 0.38 0.061 -0.03 -0.03 และ -0.07 ตามลำดับ และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2545-2546 เท่ากับร้อยละ -0.04 และ 0.02

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2547

ตารางที่ 3 รายละเอียดประชากรและครัวเรือนของจังหวัดลำพูน

พื้นที่	จำนวนประชากร			จำนวน
	ชาย	หญิง	รวม	ครอบครัว
อ.เมืองลำพูน	46,435	50,710	97,145	36,030
- เทศบาลเมืองลำพูน	6,942	7,944	14,886	5,440
- เทศบาลตำบลอุโมงค์	6,529	7,075	13,604	4,592
- เทศบาลตำบลลิมปิง	3,403	3,703	7,106	2,396
- เทศบาลตำบลบ้านแป้น	3,270	3,580	6,850	2,217
อ.ป่าซาง	23,616	24,487	48,103	16,373
- เทศบาลตำบลม่วงน้อย	2,081	2,296	4,377	1,517

- เทศบาลตำบลป่าซาง	3,928	4,505	8,433	3,039
พื้นที่	จำนวนประชากร			จำนวน
	ชาย	หญิง	รวม	ครอบครัว
อ.บ้านโฮ้ง	17,296	17,706	35,002	10,624
- เทศบาลตำบลบ้านโฮ้ง	4,301	4,631	8,932	3,062
อ.แม่ทา	15,776	15,736	31,512	10,202
- เทศบาลตำบลทาสบง	3,137	3,274	6,411	2,332
- เทศบาลตำบลทาภา	1,909	2,032	3,941	1,400
อ.ลี้	30,282	29,323	59,605	17,063
- เทศบาลตำบลวังดิน	1,920	1,907	3,827	1,712
- เทศบาลตำบลแม่ตึ่น	1,560	1,644	3,204	968
อ.ทุ่งหัวช้าง	8,472	8,267	16,739	4,742
- เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง	1,122	1,074	2,196	799
อ.บ้านธิ	3,976	4,166	8,142	2,772
- เทศบาลตำบลบ้านธิ	4,695	4,964	9,659	3,322
กิ่ง อ. เวียงหนองล่อง	6,149	6,335	12,484	4,340
- เทศบาลตำบลวังผาง	3,337	3,546	6,883	2,278
รวมทั้งจังหวัด	200,136	208,905	409,041	137,220

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2546

สภาพสังคม

1. ด้านการศึกษา

จังหวัดลำพูนมีการจัดระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษาในระบบตั้งแต่อนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา สามารถจำแนกการศึกษาได้ ดังนี้

- 1) การศึกษาในระบบโรงเรียน มีสถานศึกษาทั้งหมด 361 แห่ง แบ่งตามสังกัด ได้ ดังนี้
  - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา และอำเภอบ้านธิ มีโรงเรียนในสังกัด 205 แห่ง (รวมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 22 แห่ง) ปีการศึกษา 2547 มีจำนวนนักเรียน 48,901 คน มีครู จำนวน 2,995 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 110 คน มีนักเรียนที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2546 จำนวน 8,301 คน แยกเป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3,295 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2,981 คน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,025 คน

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาในเขตอำเภอ บ้านโฮ่ง อำเภอลี้ อำเภอทุ่งหัวช้าง และกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง มีโรงเรียนในสังกัด 137 แห่ง (รวมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 6 แห่ง) ปีการศึกษา 2546 มีจำนวนนักเรียน 21,689 คน (ไม่รวมนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม) มีครู จำนวน 1,071 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 48 คน มีนักเรียนที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2546 จำนวน 3,832 คน แยกเป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,092 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,098 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 603 คน และ ปวช. จำนวน 39 คน

- สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา	4 แห่ง
- สังกัดกรมการศาสนา (ร.ร.พระปริยัติธรรมแผนกสามัญ)	10 แห่ง
(มหาวิทยาลัยราชภัฏลำพูน)	1 แห่ง
- สังกัดกองการศึกษาส่วนท้องถิ่น (เทศบาล)	4 แห่ง

2) การศึกษานอกระบบโรงเรียน

2.1) งานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีดังนี้

- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	1 แห่ง
- ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	8 แห่ง
- ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	1 แห่ง
- ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	7 แห่ง
- ห้องสมุดประชาชนตำบล	2 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	482 แห่ง
- ศูนย์การเรียนชุมชนประจำตำบล	51 แห่ง
- โรงเรียนผู้ใหญ่ในเรือนจำจังหวัดลำพูน	1 แห่ง

ที่มา : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

2.2) แหล่งความรู้อื่น ๆ ได้แก่

- หอสมุดแห่งชาติ	1 แห่ง
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย	1 แห่ง
- พิพิธภัณฑ์เอกชน	1 แห่ง
- โบราณสถาน	15 แห่ง
- พิพิธภัณฑ์วัด	6 แห่ง

2. ศาสนา

จังหวัดลำพูนมีวัดทั้งหมด 454 วัด แยกเป็นธรรมยุต 3 วัด มหานิกาย 541 วัด พระอารามหลวง 2 วัด วัดราษฎร์ 452 วัด วิสุทธคามสีมา 49 วัด จำนวนวัดร้าง 356 วัด จำนวนที่พักสงฆ์ 61 แห่ง

จำนวนพระภิกษุ 1,312 รูป จำนวนสามเณร 2,059 รูป จำนวนศิษย์วัด 368 คน ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 39 แห่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรม 71 แห่ง แยกเป็นแผนกสามัญศึกษา 11 แห่ง แผนกธรรมบาลี 60 แห่ง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล 51 แห่ง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด 30 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง และโบสถ์โปรเตสแตนต์ 4 แห่ง

จำนวนประชากรที่นับถือศาสนาต่างๆ พุทธศาสนิกชน 405,192 คน คิดเป็นร้อยละ 99.06 ของจำนวนประชากรทั้งหมด คริสต์ศาสนิกชน 2,545 คน ร้อยละ 0.62 อิสลามิกชน 250 คน ร้อยละ 0.06 พราหมณ์ 20 ร้อยละ 0.005 ซิกข์ 19 คน ร้อยละ 0.004 อื่นๆ 1,015 คน ร้อยละ 0.251

ที่มา : สำนักงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

3. การบริการสาธารณสุข

ปี 2547 มีสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐบาล เป็นโรงพยาบาล 7 แห่ง สถานื่อนามัยขนาดใหญ่ 14 แห่ง สถานื่อนามัยทั่วไป 57 แห่ง สำนักงานสุขภาพชุมชน 6 แห่ง และศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสถานบริการสาธารณสุขเอกชนแบ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชน 3 แห่ง คลินิก 59 แห่ง สถานพยาบาลผดุงครรภ์ 49 แห่ง เวชกรรมแผนโบราณ 5 แห่ง เทคนิคการแพทย์ 4 แห่ง โดยมีจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของจังหวัดลำพูน ดังนี้ แพทย์ 60 คน ทันตแพทย์ 21 คน เภสัชกร 43 คน พยาบาลวิชาชีพ 503 คน พยาบาลเทคนิค 119 คน และเจ้าหน้าที่สถานื่อนามัย 229 คน สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1:6,817 ทันตแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1:19,478 เภสัชกรต่อประชากร 1:9,513 พยาบาลวิชาชีพ 1: 813 พยาบาลเทคนิค 1: 3,437 เจ้าหน้าที่สถานื่อนามัย 1: 1,538

สาเหตุการตายของประชาชนในจังหวัดพบว่า อันดับ 1 คือ โรคมะเร็งทุกชนิด จำนวน 407 ราย คิดเป็นอัตรา 100.24 ต่อแสนประชากร อันดับ 2 คือ โรคภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องจากเชื้อไวรัส (HIV) จำนวน 320 ราย คิดเป็นอัตรา 78.81 ต่อแสนประชากร อันดับ 3 คือ โรคหัวใจ จำนวน 129 คน คิดเป็นอัตรา 31.77 ต่อแสนประชากร

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สรุปสถิติคดีอาชญากรรมตั้งแต่ปี 2544-2546 และเดือนมกราคม-มิถุนายน 2547 จำนวน 5 กลุ่ม และผลการจับกุม มีดังนี้

ตารางที่ 4 คดีกลุ่มที่ 1 คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ

ประเภทคดี	ปี 2544		ปี 2545		ปี 2546		ม.ค.-มิ.ย. 2547	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
1. ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	17	11	16	11	36	11	10	8
2. ปล้นทรัพย์	0	0	0	0	3	3	0	0
3. ชิงทรัพย์บาดเจ็บ	1	1	1	1	0	0	1	0
4. ชิงทรัพย์ไม่บาดเจ็บ	0	0	3	2	4	4	2	2
5. ลักพาเรียกค่าไถ่	0	0	0	0	0	0	0	0
6. วางเพลิง	2	1	3	2	1	0	2	1
รวมคดีกลุ่มที่ 1	20	13	23	16	44	18	15	11

ตารางที่ 5 คดีกลุ่มที่ 2 คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ

ประเภทคดี	ปี 2544		ปี 2545		ปี 2546		ม.ค.-มิ.ย. 2547	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
1. ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	17	11	16	11	36	11	10	8
2. ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา	2	2	2	1	2	2	4	3
3. ทำให้ตายโดยประมาท	1	0	2	2	1	1	0	0
4. พยายามฆ่า	20	14	26	16	14	15	20	10
5. ทำร้ายร่างกาย	95	91	98	75	119	199	73	55
6. ช่มชู้นกระทำชำเรา	19	17	17	13	9	14	8	11
รวมคดีกลุ่มที่ 2	154	135	161	118	181	242	115	87

ตารางที่ 6 คดีกลุ่มที่ 3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์

ประเภทคดี	ปี 2544		ปี 2545		ปี 2546		ม.ค.-มิ.ย. 2547	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
1. ลักทรัพย์	259	153	257	133	273	147	175	75
2. วิ่งราวทรัพย์	7	6	4	3	7	14	8	4
3. รีดเอาทรัพย์	0	0	0	0	0	0	0	0
4. กรรโชกทรัพย์	1	1	0	0	1	1	1	1
5. ชิงทรัพย์บาดเจ็บ	1	1	0	0	0	0	2	2
6. ชิงทรัพย์ไม่บาดเจ็บ	0	0	3	2	4	4	2	2
7. ปล้นทรัพย์	0	0	0	0	3	3	0	0
8. รับของโจร	1	1	0	0	0	0	0	0
9. ทำให้เสียทรัพย์	28	19	27	18	43	31	13	8
รวมคดีกลุ่มที่ 3	297	181	291	156	331	200	201	92

ตารางที่ 7 คดีกลุ่มที่ 4 คดีที่น่าสนใจ

ประเภทคดี	ปี 2544		ปี 2545		ปี 2546		ม.ค.-มิ.ย. 2547	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
1. โจรกรรมรถจักรยานยนต์	50	22	64	9	61	17	26	6
2. โจรกรรมรถยนต์	3	2	2	1	6	0	10	1
3. โจรกรรมโค-กระบือ	0	0	0	0	1	1	0	0
4. โจรกรรมเครื่องมือ	2	2	0	0	3	1	1	1
การเกษตร								
5. ปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร	0	0	0	0	0	0	0	0
6. ปล้น-ชิงรถแท็กซี่	0	0	0	0	0	0	0	0
7. ช่มชู้และฆ่า	0	0	0	0	1	1	0	0
8. ลักพาเรียกค่าไถ่	0	0	0	0	0	0	0	0
9. ฉ้อโกงทรัพย์	28	15	24	6	32	12	17	0
10. ยักยอกทรัพย์	77	30	73	30	76	9	30	12
รวมคดีกลุ่มที่ 4	160	71	163	46	180	41	84	20

ตารางที่ 8 คดีกลุ่มที่ 5 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

ประเภทคดี	ปี 2544		ปี 2545		ปี 2546		ม.ค.-มิ.ย. 2547	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
1. อาวุธปืนธรรมดา	195	198	166	169	218	219	69	63
2. อาวุธปืนสงคราม	5	5	2	2	3	3	1	1
3. วัตถุระเบิด	0	0	35	38	50	52	20	21
4. การพนันทั่วไป	244	819	261	662	284	101	192	607
5. การพนันสลาก กินรวบ	145	146	90	97	147	148	50	49
6. ยาเสพติด	1,217	1,170	930	924	439	436	98	82
7. สถานบริการ	27	27	8	8	18	18	0	0
8. โรงแรม	1	1	22	22	9	9	4	4
9. มีและเผยแพร่วัตถุ ลามก	4	4	7	7	7	7	1	1
10. ค้าประเวณี	4	5	13	13	4	4	0	0
รวมคดีกลุ่มที่ 5	1,842	2,375	1,489	1,942	1,179	997	435	828

ตารางที่ 9 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดลำพูน

สังกัด	สัญญาบัตร (นาย)	ประทวน (นาย)	รวมแต่ละ สภ.
ภ.จว.ลำพูน	23	67	90
สภ.อ.เมือง	29	211	240
สภ.อ.ป่าซาง	12	115	127
สภ.อ.บ้านโฮ่ง	10	80	90
สภ.อ.ลี้	9	93	102
สภ.อ.บ้านธิ	9	61	70
สภ.อ.แม่ทา	9	83	92
สภ.อ.ทุ่งหัวช้าง	7	58	65
สภ.อ.กิ่งก.เวียงหนองล่อง	8	74	82
สภ.ต.เหมืองจี้	5	56	61
สภ.ต.ทากาศ	2	53	55
สภ.ต.ก่อ	1	15	16
นปพ.	0	35	35
รวมทั้งหมด (นาย)	124	1,001	1,125

อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อประชากร เท่ากับ 1: 351

ที่มา : ตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2547

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวม / รายได้ประชากร

ปี 2543 จังหวัดลำพูนมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาตลาด 29,954 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน คิดเป็นร้อยละ 8.53 ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ฯ สูงสุดคือ สาขาอุตสาหกรรม 16,330 ล้านบาท คิดสัดส่วนเป็นร้อยละ 54.51 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม เนื่องจากลำพูนเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ของเอกชน รองลงมาได้แก่ สาขาเกษตรกรรม มูลค่า 2,956 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.86 และสาขาที่มีมูลค่าสูงในลำดับที่ 3 ได้แก่ สาขาค้าส่งและค้าปลีก มูลค่า 2,759 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.21

สำหรับทิศทางแนวโน้มของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูนจะพบว่า ภาคที่มีอัตราการขยายตัวสูงในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา (2536-2543) ได้แก่ ภาคการไฟฟ้าและประปาที่มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 14.27 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยร้อยละ 8.76 ต่อปี และภาคบริหารราชการและป้องกันประเทศเฉลี่ยร้อยละ 5.36 ต่อปี ในขณะที่ภาคเหมืองแร่และย่อยหินลดลงเฉลี่ยร้อยละ 4.14 ต่อปี ภาคเกษตรกรรมกับลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.58 ต่อปี และภาคการธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ลดลงร้อยละ 3.45 ต่อปี ตามลำดับ

รายได้ต่อหัวปี 2543 ประชากรจังหวัดลำพูนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีจำนวน 68,859 บาท สูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ของภาคเหนือเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 8.28 ส่วนหนึ่งมาจากกาที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปรับตัวสูงขึ้น และจำนวนประชากรคงที่

ที่มา : กองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

2. สินค้าที่สำคัญของจังหวัด

2.1 สินค้าเกษตร ที่สำคัญ คือ

ลำไย แหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง และอำเภอบ้านโฮ่ง

กระเทียม แหล่งผลิตสำคัญได้แก่ อำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอลี้

หอมแดง แหล่งผลิตสำคัญได้แก่ อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอป่าซาง และอำเภอลี้

พืชผัก แหล่งผลิตสำคัญได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอป่าซาง โดยลำพูนนับเป็นแหล่งผลิตพืชผักที่สำคัญของภาคเหนือ ผลผลิตส่วนหนึ่งจะป้อนเป็นวัตถุดิบแก่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปและส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปจำหน่ายในจังหวัดตามภาคต่างๆ

2.2 สินค้าหัตถกรรม

ผ้าฝ้ายทอมือ นิยมทำกันทุกอำเภอเป็นอาชีพเสริมหลังจากเสร็จสิ้นงานเกษตรกรรม ที่มีชื่อเสียงมากคือ อำเภอปายางโดยเฉพาะที่บ้านหนองเงือก หมู่ที่ 5 ตำบลแม่แรง ผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดลำพูนทำกันในหลายรูปลักษณะ ทั้งผ้าผืนสำหรับนำไปตัดเย็บผ้าชิ้น เสื้อผ้าสำเร็จรูป ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น ผ้าปูโต๊ะ ที่รองแก้ว-จาน ฯลฯ ในด้านการจำหน่ายผ้าทอและผลิตภัณฑ์นั้น โดยทั่วไปอาศัยตลาดใหญ่เป็นหลักคือ กรุงเทพฯ และเชียงใหม่

ผ้าไหมยกดอก โรงงานผลิตผ้าไหมยกดอกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำพูนคือ โรงงานเพ็ญศิริไหมไทย ซึ่งได้มีการปรับปรุงแบบด้านลวดลาย สีเส้น โดยอาศัยลายผ่านสมัยโบราณประยุกต์ปรับปรุงประกอบกับฝีมือที่ประณีต ทำให้ผ้าไหมยกดอกของลำพูนมีเอกลักษณ์ และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป

ไม้แกะสลัก แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในเขตอำเภอแม่ทา มีการแกะสลักไม้จามจุรีเป็นรูปคน สัตว์ เครื่องใช้และเครื่องประดับภายในบ้านเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

เชรามิกส์ ถึงแม้ว่าจะมีโรงงานผลิตเพียงไม่กี่โรงงานแต่ก็สามารถสร้างมูลค่าในการจำหน่ายให้กับจังหวัดลำพูน โดยมีการส่งออกไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศมูลค่าปีละหลายล้านบาท ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของเครื่องใช้ และเครื่องตกแต่งบ้านในลักษณะการเลียนแบบของโบราณ ซึ่งเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ

2.3 สินค้าอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ได้แก่ สินค้าที่ผลิตจากโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและสวนอุตสาหกรรมบริษัทสหพัฒนาอินเตอร์ไฮลด์จำกัด (มหาชน) ได้แก่ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ อาหารและเครื่องดื่ม การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร อัญมณีและเครื่องประดับเครื่องหนัง เสื้อผ้าสำเร็จรูป ฯลฯ

3. การเกษตรกรรม

จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรรวม 613,634 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.79 ของพื้นที่จังหวัด มีเกษตรกร 71,995 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 52.47 ของครัวเรือนทั้งจังหวัด

ตารางที่ 10 การใช้พื้นที่เพื่อเกษตรกรรม ปี 2547

ประเภทพื้นที่	จำนวน (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	ร้อยละของพื้นที่การเกษตร
พื้นที่จังหวัด	2,815,675	100	-
พื้นที่การเกษตร	613,634	21.79	100
1 ที่นา	166,603	5.92	27.15
2 พืชไร่	93,267	3.31	15.20
3 ไม้ผล - ไม้ยืนต้น	290,864	10.33	47.40

4	พืชผัก	28,276	1.00	4.61
5	ไม้ดอก – ไม้ประดับ	1,465	0.05	0.24
6	ที่เกษตรอื่นๆ	33,159	1.18	5.40

พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น (47.40%) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สวนทางกับพื้นที่นาซึ่งลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากถูกใช้ไปในการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นและการอยู่อาศัยตลอดจนเพื่อการอุตสาหกรรมและบริการอื่นๆ

พืชเศรษฐกิจ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดลำพูน ที่ทำรายได้หลักให้เกษตรกรคือ ลำไย หอมแดงและกระเทียม รองลงไปได้แก่ พืชผัก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มะม่วง และพืชไร่อื่นๆ สำหรับข้าวนั้นส่วนใหญ่ปลูกเพื่อการบริโภคในจังหวัด ซึ่งยังต้องมีการนำเข้าจากต่างจังหวัดเพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 11 สถิติการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญปี 2545/2546

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1. ลำไย	233,013	73,169	72,004	1,080
2. มะม่วง	24,420	20,252	15,261	183
3. ข้าวนาปี	157,705	147,204	83,278	541
4. ข้าวนาปรัง	5,345	5,115	4,087	26
5. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	59,515	58,856	43,752	153
6. ถั่วเหลือง	1,180	1,177	276	2
7. ถั่วลิสง	7,280	7,277	2,111	15
8. มันฝรั่ง	1,862	1,711	5,727	46
9. ยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย	3,610	3,610	2,756	193
10. กระเทียม	10,677	10,508	8,995	225
11. หอมแดง	21,165	18,448	29,615	592
12. ข้าวโพดฝักอ่อน	11,022	112,022	14,322	286
13. พืชผักอื่นๆ	34,012	31,134	48,063	577

- ลำไย มีพื้นที่ปลูกทุกอำเภอและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในปี 2547 มีพื้นที่ปลูก 253,381 ไร่ ผลผลิตประมาณ 219,366.83 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 1,624.8 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรจำนวน 49,084 ราย ซึ่งมีการเพาะปลูกลำไยเพิ่มขึ้นจากปี 2546 จำนวน 17,151 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.26 ของพื้นที่ทั้งหมดของปี 2546 (236,230 ไร่) ทั้งนี้ในปี 2547 จังหวัดลำพูนมีสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการติดดอก สภาวะอากาศหนาวเย็นอย่างต่อเนื่องอุณหภูมิเฉลี่ย 15 องศาเซลเซียสติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน แหล่งผลิตที่สำคัญที่ให้ผลผลิตมากปีนี้ได้แก่ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง และอำเภอบ้านโฮ่ง

- กระเทียม ภาวะการผลิตกระเทียมในฤดูกาลผลิตปี 2546/47 มีพื้นที่ปลูกรวม 3,585 ไร่ ผลผลิตแห้งมัดจุกรวม 3,300 ตัน ผลผลิตน้อยกว่าปีก่อน 5,695 ตัน เนื่องจากเกษตรกรลดพื้นที่เพาะปลูก แหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ อำเภอบ้านไผ่ อำเภอสีเรียงตามลำดับ

- หอมแดง ภาวะการผลิตหอมแดง ฤดูกาลผลิตปี 2546/47 จะมีการเพาะปลูกประมาณ 3 ครั้งคือ ต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง ช่วงต้นฤดูฝนจะมีการเพาะปลูกน้อย ฤดูแล้งจะมีการเพาะปลูกมาก มีพื้นที่ปลูกรวม 10,735 ไร่ ผลผลิตแห้งมัดจุกรวม 16,481 ตัน แหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ อำเภอบ้านไผ่ อำเภอป่าซาง และอำเภอสีเรียงตามลำดับ

- พืชไร่และพืชผัก เป็นพืชที่มีโอกาสทางการตลาด เนื่องจากลำพูนมีโรงงานอุตสาหกรรมรองรับผลผลิต โดยเฉพาะผักนั้นลำพูนเป็นศูนย์กลางผักที่มีพ่อค้ามารับไปส่งยังต่างจังหวัดหลายๆ จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพฯ

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2547

- ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่มีการส่งเสริมการปลูกตามนโยบายของรัฐบาล ในการขยายพื้นที่การปลูกจากภาคใต้ไปสู่ภาคอื่นๆ ของประเทศไทย และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบขยายพื้นที่ปลูกยางพาราได้ทุกภาคของประเทศและได้อนุมัติ “โครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2547-2549) ในเขตพื้นที่ภาคเหนือจำนวน 300,000 ไร่ จังหวัดลำพูนโดยผู้ว่าราชการจังหวัด (นายวิรัช เสงี่ยมนาม) เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้สนองนโยบายดังกล่าว โดยประกาศแจ้งให้เกษตรกรที่มีความประสงค์และสนใจในการปลูกยางพารา ซึ่งได้มีสมาชิกสมัครเข้าร่วมโครงการเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม- 30 กันยายน 2546 โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้เกษตรกรปลูกยางละไม่ต่ำกว่า 5 ไร่ และไม่เกิน 10 ไร่ ซึ่งปัจจุบันมีผู้เข้าร่วมโครงการรวมจำนวน 833 ราย เป็นพื้นที่ 7,272 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอ (ยกเว้นกิ่งอำเภอ เวียงหนองล่อง)

ที่มา : ศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

การปศุสัตว์ การเลี้ยงสัตว์จังหวัดลำพูน มีการประกอบธุรกิจฟาร์มเลี้ยงสัตว์มากขึ้น สัตว์ที่สำคัญมีดังนี้

- โคเนื้อ เลี้ยงมากที่อำเภอมืองลำพูน อำเภอบ้านไผ่ และอำเภอสี พันธุ์โคส่วนใหญ่เป็นพันธุ์โคพื้นเมืองและโคลูกผสมพันธุ์บราห์มัน จากสถิติที่ผ่านมาจำนวนเพิ่มขึ้นเนื่องจากแรงจูงใจในการตลาด ซึ่งซื้อขายง่าย มีราคาดี นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงโคพันธุ์ชาวลำพูนซึ่งเป็นโคที่มีลักษณะพิเศษที่อนุรักษ์ไว้เพราะปัจจุบันมีจำนวนลดลงเหลือไม่ถึง 300 ตัว

- ไก่เนื้อ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงกันมากที่อำเภอบ้านธิ อำเภอแม่ทา และอำเภอบ้านไผ่ สามารถผลิตน้ำหนักดิบได้วันละ 16.5 ตัน และส่งเข้าโรงงานที่รับซื้อเพื่อแปรรูปเป็นนมพร้อมดื่มขายให้

ประชาชนในเขตภาคเหนือและภาคกลาง การเลี้ยงโคนมขณะนี้ความต้องการของตลาดมีมากกว่า น้ำนมที่ผลิตได้ แต่มีข้อจำกัดที่การส่งเสริมการเลี้ยงเนื่องจากการตลาดยังไม่เข้าระบบ ผู้เลี้ยงจะต้องเลี้ยงกันเป็นกลุ่มก้อนต้องอยู่ใกล้แหล่งรับซื้อน้ำนมดิบ และต้องมีความอดทน ขยันขันแข็งสูง

- กระบือ เลี้ยงมากในพื้นที่อำเภอแม่ทา ลี้ และอำเภอเมืองลำพูน จากสถิติที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลงเนื่องจากอัตราการบริโภคกระบือสูงกว่าการเกิดของกระบือ จึงทำให้มีราคาสูงขึ้น

- สุกร ส่วนใหญ่จะเลี้ยงอยู่ที่อำเภอแม่ทา อำเภอเมืองลำพูน และอำเภอบ้านธิ ผลผลิตทั้งลูกสุกรและสุกรขุนจะนำไปจำหน่ายในพื้นที่และนอกพื้นที่โดยเฉพาะจังหวัดใหญ่ เช่น เชียงใหม่ และลำปาง เป็นต้น

- ไก่ เลี้ยงมากในพื้นที่อำเภอป่าซาง อำเภอเมืองลำพูน และอำเภอแม่ทา เป็นการเลี้ยงแบบฟาร์มใหญ่ใช้บริโภคในจังหวัดและขายส่งจังหวัดใกล้เคียง สำหรับการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมืองมีการเลี้ยงเกือบทุกครัวเรือนเพื่อบริโภคและเสริมรายได้ให้กับครอบครัว

สำหรับเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดลำพูนประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์เป็นรายได้เสริม โดยเฉพาะโคเนื้อและไก่พื้นเมืองซึ่งมีการเลี้ยงอยู่ทุกอำเภอและสามารถนำมาจำหน่ายในตลาดค้าสัตว์ที่หมู่ที่ 6 ตำบลวังผาง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน รายละเอียดจำนวนสัตว์เลี้ยงแยกรายอำเภอ ปี 2546 มีดังนี้

ตารางที่ 12 จำนวนสัตว์เลี้ยงจังหวัดลำพูน จำแนกรายอำเภอ ปี 2546

อำเภอ	จำนวน เกษตรกร ทั้งหมด	โคนม		โคนม		กระบือ		สุกร		แพะ		เป็ด		ไก่		นกกระทา	
		จำนวน	เกษตรกร	จำนวน	เกษตรกร	จำนวน	เกษตรกร	จำนวน	เกษตรกร	จำนวน	เกษตรกร	จำนวน	เกษตรกร	จำนวน(ตัว)	เกษตรกร	จำนวน	เกษตรกร
		(ตัว)	ครัวเรือน	(ตัว)	ครัวเรือน	(ตัว)	ครัวเรือน	(ตัว)	ครัวเรือน	(ตัว)	ครัวเรือน	(ตัว)	ครัวเรือน		ครัวเรือน	น(ตัว)	ครัวเรือน
เมืองลำพูน	7,397	345	16	11,595	422	322	18	21,765	212	176	4	9,932	192	394,987	6,605	112	3
ป่าซาง	4,460	-	-	1,311	291	3	1	8,650	59	-	-	6,032	157	414,600	3,772	-	-
บ้านโฮ่ง	2,689	497	28	3,433	230	15	3	4,025	216	-	-	1,130	58	120,500	2,390	-	-
ลี้	3,058	-	-	3,901	320	396	78	3,585	307	-	-	1,756	58	61,143	2,540	-	-
แม่ทา	2,912	508	39	2,951	302	1,206	148	59,138	277	15	1	918	42	141,042	2,462	50	1
ทุ่งหัวช้าง	2,267	-	-	2,391	318	162	34	3,150	153	-	-	699	36	54,840	1,970	-	-
บ้านธิ	1,482	1,780	138	2,624	389	15	3	14,339	65	47	1	3,019	149	71,088	888	12	1
กิ่งอ.เวียงฯ	2,311	48	2	982	65	-	-	1,494	23	-	-	1,573	19	62,966	2,185	-	-
รวม	26,558	3,178	223	29,188	2,337	2,129	285	116,146	1,312	238	6	25,059	711	1,321,166	22,812	174	5

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2546

การประมง การเลี้ยงสัตว์น้ำของจังหวัดลำพูน มีพื้นที่การเลี้ยงประมาณ 2,2136 ไร่ กระจายอยู่ทุกอำเภอส่วนใหญ่เลี้ยงในบ่อดินร่องสวนควบคู่ไปกับไม้ผลคือ ลำไย น้ำในบ่อหรือร่องสวนจะถูกนำไปใช้ในสวนลำไย ทำให้น้ำแห้งเร็ว ผลผลิตสัตว์น้ำจึงจับเร็วขึ้นปลาโตไม่ได้ขนาดแต่ก็สามารถบริโภคภายในครัวเรือนและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

สำหรับภาวะการณ์บริโภคปลาของจังหวัดลำพูนปัจจุบันต้องอาศัยปลาจากต่างจังหวัดเข้ามาจำหน่ายประมาณ 80% โดยปลาต่างๆ มาจากจังหวัดพะเยา เชียงราย สุโขทัย พิจิตร และนครสวรรค์ เป็นต้น ปลาอีก 20% มาจากการเลี้ยงปลาในกระชังที่พบมากในเขตอำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง และจากการเลี้ยงปลาในบ่อดิน บ่อซีเมนต์ บ่อพลาสติก และจากแม่น้ำแม่ทา แม่น้ำลี้ และจากแหล่งชลประทานใหญ่ด้วย

การทำประมงที่ผิดกฎหมายตามแหล่งน้ำสาธารณะต่างๆ ก็ยังพบเห็นอยู่แต่ไม่มาก การใช้เครื่องมือประมงที่รุนแรง เช่น ระเบิดมีน้อยแต่การใช้เบตเตอร์ช็อตปลายังมีอยู่ตามแหล่งน้ำใหญ่ เช่น แถบลำน้ำแม่ปิง เขตอำเภอป่าซาง อำเภอเมืองลำพูน และแหล่งน้ำใหญ่ เช่น อ่างเก็บน้ำแถบอำเภอลี้ เป็นต้น

นอกจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ยังมีการประมงน้ำจืดจากแหล่งน้ำธรรมชาติได้แก่ บริเวณแม่น้ำปิง แม่น้ำกวง แม่น้ำทาและแม่น้ำลี้ ซึ่งเป็นการเสริมรายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง อำเภอที่มีการทำประมงน้ำจืดได้แก่ อำเภอแม่ทา ลี้ บ้านโฮ้ง ป่าซาง และอำเภอเมืองลำพูน

ตารางที่ 13 แสดงทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของจังหวัดลำพูน ปี 2547

ลำดับ	อำเภอ	การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด		
		จำนวนครัวเรือน	จำนวนบ่อ	เนื้อที่ (ไร่)
1.	เมืองลำพูน	1,025	1,816	976
2.	ลี้	362	362	197
3.	แม่ทา	1,030	1,058	435
4.	ป่าซาง	310	340	297
5.	บ้านธิ	172	172	143
6.	บ้านโฮ้ง	135	140	116
7.	ทุ่งหัวช้าง	216	220	38
8.	กิ่งอ.เวียงหนองล่อง	69	71	11
รวม		3,319	4,179	2,213

ตารางที่ 14 มูลค่าผลผลิตสัตว์น้ำจืดของจังหวัดปี 2546

สัตว์น้ำจืดเพาะเลี้ยง				การจับสัตว์น้ำจืดตามธรรมชาติ			
ชนิดปลา	ผลผลิต (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต	ชนิดปลา	ผลผลิต (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่า ผลผลิต
ปลานิล	176,530	38	6,708,140	ปลานิล	5,840	38	221,920
ปลาตะเพียน	51,270	30	1,538,100	ปลาตะเพียน	4,120	30	123,600
ปลาไน	39,850	30	1,195,500	ปลาไน	19,640	30	589,200
ปลายี่สกเทศ	32,770	30	983,100	ปลายี่สกเทศ	3,760	30	112,800
ปลาดุก	9,310	40	372,400	ปลาดุก	1,290	40	51,600
ปลานวลจันทร์เทศ	13,110	30	393,000	ปลานวลจันทร์เทศ	3,240	30	97,200
ปลาทับทิม	66,130	40	2,645,200	ปลาทับทิม	23,560	30	706,800
ปลาอื่นๆ	1,690	60	101,400	ปลาสร้อย	3,520	30	105,600
สัตว์น้ำอื่นๆ	11,820	120	1,418,400	ปลาอื่นๆ	2,710	60	162,600
				สัตว์น้ำอื่นๆ	5,970	120	716,400
รวม	402,480		15,355,540	รวม	73,650		2,887,720

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

4. การใช้พื้นที่

ลักษณะดินในจังหวัดลำพูนเป็นดินภูเขาเนื่องจากภูมิประเทศเป็นภูเขา ภายในหุบเขามีสภาพที่ราบเล็กๆ ประกอบด้วยที่ราบลุ่มแม่น้ำ และที่ราบขั้นบันไดระดับต่างๆ ที่ราบเหล่านี้เกิดจากการทับถมของตะกอนที่แม่น้ำพามา ในที่ราบลุ่มมักเป็นดินเหนียว ส่วนที่ราบขั้นบันไดมักเป็นดินร่วนหรือดินทราย

ดินจังหวัดลำพูนแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มคือ

1. กลุ่มดินนาครอบคลุมพื้นที่ 10% ของจังหวัดในเขตอำเภอเมืองลำพูน และบริเวณที่ติดกับลำน้ำปิง
2. กลุ่มดินต้นครอบคลุมพื้นที่ 25% ของจังหวัดบริเวณอำเภอเมือง อำเภอป่าซาง ตอนกลางจังหวัด บางส่วนของอำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอลี้
3. กลุ่มดินไร่ครอบคลุมพื้นที่ 30 % ของจังหวัด บริเวณอำเภอลี้ บางส่วนในอำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอทุ่งหัวช้าง อำเภอเมืองลำพูน และอำเภอแม่ทา
4. กลุ่มดินภูเขาครอบคลุมพื้นที่ 35% ของจังหวัดทุกอำเภอ ยกเว้นกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง ลักษณะดินโดยทั่วไปมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงค่อนข้างดี

การใช้ที่ดิน

1. การใช้ที่ดินในจังหวัดลำพูน สามารถจำแนกออกได้ ดังนี้
    - พื้นที่ป่าไม้ ประมาณ 2,928.06 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,830,038 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.58 ของพื้นที่จังหวัด
    - พื้นที่เกษตรกรรม ประมาณ 613,634 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.79 ของพื้นที่จังหวัด
    - พื้นที่อื่นๆ ซึ่งเป็นพื้นที่น้ำ ชุมชน ที่อยู่อาศัย นิคมอุตสาหกรรม สิ่งสาธารณูปโภค พื้นที่เหมืองแร่และอื่นๆ ประมาณ 372,504 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.23 ของพื้นที่จังหวัด
  2. การใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งของชุมชนเมืองได้แก่ เทศบาลเมืองลำพูน และเทศบาลตำบลต่างๆ อีก 13 แห่ง ประมาณ 133.74 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัย สถานที่ราชการ สิ่งสาธารณูปโภค สิ่งบริการสาธารณะต่างๆ ศาสนสถานและสถานประกอบการค้า
  3. การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร ประมาณ 613,634 ไร่ (พ.ศ. 2547) คิดเป็นร้อยละ 21.79 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดซึ่งใช้เพื่อการทำนา พืชไร่ การเพาะปลูก ไม้ผลและไม้ยืนต้น ปลูกพืชผักและปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
- พื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 9.27 ไร่ โดยที่อำเภอลี้มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรจำนวนมากที่สุดคือ ประมาณ 146,252 ไร่ และกิ่งอำเภอเวียงหนองล่องมีน้อยที่สุดคือ ประมาณ 21,315 ไร่

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร ส่วนใหญ่ของจังหวัดลำพูนใช้เป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ร้อยละ 47.40 รองลงมาใช้เป็นที่ทำนาคิดเป็นร้อยละ 27.15 ใช้เป็นพื้นที่ปลูกไม้ดอกและไม้ประดับน้อยที่สุด 1,465 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมดของจังหวัด (ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน เดือนตุลาคม 2547)

5. การอุตสาหกรรม

จังหวัดลำพูนเป็นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมีพื้นที่ประมาณ 1,788 ไร่ และพื้นที่สวนอุตสาหกรรมของเอกชน 1,200 ไร่ รวมทั้งโรงงานที่ตั้งอยู่นอกพื้นที่เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอต่างๆ ทุกอำเภอ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา ซึ่งเป็นโรงงานอุตสาหกรรมด้านการเกษตร รองลงมาจะเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ ทั้งนี้ เนื่องจาก 3 อำเภออยู่ไม่ไกลจากตัวจังหวัดลำพูนและมีอาณาเขตติดต่อกัน มีปัจจัยด้านวัตถุดิบในการผลิตด้านแรงงาน ด้านคมนาคมขนส่ง และการติดต่อสื่อสาร ที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนด้านอุตสาหกรรมมากกว่าอำเภออื่น ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นโดยเฉพาะวัตถุดิบทางการเกษตร

ปี 2547 จังหวัดลำพูนมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งหมด 803 โรงงาน เงินลงทุนรวม 70,593 ล้านบาท การจ้างงานรวม 57,763 คน แยกเป็น

1. โรงงานนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจำนวน 749 โรงงาน มีเงินลงทุนประมาณ 8,203 ล้านบาท มีคนงาน 16,584 คน (รวมบริษัทที่ตั้งในพื้นที่สวนอุตสาหกรรมเอกชนในเครือสหพัฒน์อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด จำนวน 12 แห่ง เงินลงทุนประมาณ 1,700 ล้านบาท คนงาน 4,000 คน)

2. โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่เปิดดำเนินการ 64 โรงงาน มีเงินลงทุนประมาณ 92,390 ล้านบาท และมีแรงงานประมาณ 41,179 คน มีมูลค่าการส่งออกปี 2547 (ณ เดือนสิงหาคม 2547) จำนวน 55,667 ล้านบาท

สถานะการลงทุนอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

การลงทุนด้านอุตสาหกรรมนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ โดยพิจารณาจากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนเงินลงทุน และจำนวนแรงงาน มีดังนี้

ตารางที่ 15 จำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุนและจำนวนแรงงาน ตั้งแต่ปี 2541 – 2547

รายการ	ปี 2541	ปี 2542	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
จำนวนโรงงาน(โรงงาน)	691	708	725	646	679	717	738
จำนวนเงินลงทุน(ล้านบาท)	5,000	5,236	5,319	5,669	7,026	7,922	8,033
จำนวนแรงงาน(คน)	12,136	12,531	12,817	13,351	14,604	15,814	16,084

สภาวะการลงทุนด้านอุตสาหกรรมนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2547 พบว่ามีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นับแต่ปี 2544 จำนวนโรงงาน เงินลงทุน และแรงงานเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่า สภาวะการลงทุนด้านอุตสาหกรรมนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมีแนวโน้มในการขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งในกิจการที่มีการลงทุนใหม่และการขยายกิจการเดิม เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้น

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

การส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 16 สรุปผลโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปี 2539 – 2547

ลำดับที่	ปี พ.ศ.	จำนวนโครงการ(ราย)	เงินลงทุน(บาท)	การจ้างแรงงาน(คน)
1	2539	16	3,576,563,000	5,264
2	2540	25	1,378,500,000	4,196
3	2541	24	3,108,018,000	4,550
4	2542	22	5,757,626,000	4,790
5	2543	22	9,258,377,000	8,250
6	2544	24	6,124,660,000	4,715
7	2545	23	2,733,770,000	5,178
8	2546	19	1,608,297,000	5,424
9	2547	6	573,884,000	797
รวม		181	34,119,350,000	43,164

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2547

จากตารางภาพรวมของการส่งเสริมการลงทุนในจังหวัดลำพูนระหว่างปี 2539–2547 (กลางปี) พบว่า จังหวัดลำพูนมีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนรวม 181 โครงการ หากพิจารณาจากจำนวนโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนพบว่า ปี 2540 มีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนสูงสุดคือ 25 โครงการแต่จำนวนเงินที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนต่ำสุดเพียง 1,379 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจากในปีดังกล่าวอยู่ในช่วงวิกฤติทางเศรษฐกิจ นักลงทุนเพิ่มความระมัดระวังในการลงทุน ประกอบกับการส่งสินค้าออกจำหน่ายในต่างประเทศอยู่ในภาวะชะลอตัวเช่นเดียวกัน สำหรับปี 2543 ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเป็นวงเงินสูงสุดมีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 22 โครงการ จำนวนเงิน 9,258 ล้านบาท และมีการเพิ่มการจ้างแรงงานเกือบเท่าตัวของปี 2542

เนื่องจากในปีดังกล่าวภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้นประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ มีโครงการและมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจที่สำคัญหลายโครงการ เช่น โครงการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โครงการส่งเสริมเงินทุนก้อน SMEs โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

สำหรับโรงงานที่ตั้งอยู่นอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จำนวน 749 โรงงานนั้น ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 17 โรงงานที่ตั้งอยู่นอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

ที่	หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน (โรงงาน)	จำนวนเงินทุน (บาท)	จำนวนแรงงาน (คน)
1.	อุตสาหกรรมเกษตร	307	1,381,736,676	1,733
2.	อุตสาหกรรมอาหาร	36	1,152,050,813	1,427
3.	อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม	1	85,145,795	230
4.	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	7	65,237,500	506
5.	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	12	626,084,854	4,103
6.	อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	3	250,744,000	890
7.	อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	117	158,180,779	2,036
8.	อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	46	136,023,000	1,001
9.	อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	3	80,900,000	238
10.	อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	0	-	-
11.	อุตสาหกรรมเคมี	1	1,300,000	6
12.	อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	1	15,107,000	20
13.	อุตสาหกรรมยาง	2	38,000,000	92
14.	อุตสาหกรรมพลาสติก	8	95,942,950	207
15.	อุตสาหกรรมโลหะ	69	445,771,726	956
16.	อุตสาหกรรมโลหะ	1	31,000,000	52
17.	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	36	217,977,000	417
18.	อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	11	37,523,000	54
19.	อุตสาหกรรมไฟฟ้า	3	25,055,000	78
20.	อุตสาหกรรมขนส่ง	42	251,251,850	457
21.	อุตสาหกรรมอื่น ๆ	43	3,108,296,428	2,081
รวมทั้งสิ้น		749	8,203,328,371	16,584

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูนจัดตั้งเมื่อปี 2526 เพื่อสนองนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคต่างๆ เพื่อพัฒนาเป็นเมืองหลัก เมืองรองของภาคต่างๆ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) จึงได้มีโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือขึ้นที่จังหวัดลำพูนเนื่องจากมีความเหมาะสมหลายประการ เช่น มีศักยภาพพร้อมด้านสาธารณูปโภค แรงงาน วัตถุดิบทางการเกษตร ระบบสื่อสาร และการคมนาคม จึงได้มีการพัฒนาพื้นที่ริมถนนทางหลวงหมายเลข 11 ช่วงกิโลเมตรที่ 69-70 (ลำปาง-เชียงใหม่) ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีเนื้อที่ประมาณ 1,788 ไร่ โดยเริ่มก่อสร้างและพัฒนาพื้นที่เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2526 และสร้างเสร็จในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2528 โดยใช้เงินทุนทั้งสิ้นประมาณ 438 ล้านบาท

1. สถานภาพการใช้พื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรมฯ

ตารางที่ 18 สถานภาพการใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมฯ

การใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่
1. เขตอุตสาหกรรมทั่วไป	351	19.63
2. เขตอุตสาหกรรมส่งออก	802	44.85
3. เขตพาณิชยกรรม	78	4.38
4. เขตที่พักอาศัย	28	1.67
5. พื้นที่สาธารณูปโภคและ สิ่งอำนวยความสะดวก	529	29.47
รวม	1,788	

2. สถานภาพการจ้างงานของโรงงานที่เปิดดำเนินการในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

ตารางที่ 19 แสดงสถานภาพการจ้างงานของโรงงานที่เปิดดำเนินการในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จำแนกตาม ประเภทอุตสาหกรรม

ลำดับที่	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน		จำนวนพนักงาน รวม (คน)	ร้อยละ
		โรงงาน	ร้อยละ		
1	อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์	21	32.81	26,235	63.71
2	อุตสาหกรรมเกษตร	2	3.13	147	0.36
3	อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	10	15.63	885	2.15
4	อุตสาหกรรมการก่อสร้าง	1	1.56	137	0.33
5	อุตสาหกรรมชิ้นส่วนและอุปกรณ์	13	20.31	10,344	25.12
6	อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	2	3.13	541	1.31
7	อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ	6	9.37	2,400	5.83
8	อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	2	4.69	190	0.46
9	อุตสาหกรรมอื่น ๆ	6	9.37	300	0.73
	รวม	64	100	41,179	100

3. มูลค่าเงินลงทุนและมูลค่าการส่งออก ระหว่างปี 2542-2547

ตารางที่ 20 มูลค่าเงินลงทุน และมูลค่าการส่งออก ระหว่างปี 2542-2547

พ.ศ.	มูลค่าการลงทุน (ล้านบาท)	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)
2542	26,786	27,309
2543	42,438.58	40,105
2544	48,073	46,618
2545	56,442	46,708
2546	60,790	55,667
2547	62,390	31,116

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2547

4. สัญชาติของนักลงทุนมี 18 สัญชาติ (เฉพาะโรงงานที่ดำเนินการแล้ว) เกาหลี ญี่ปุ่น ไต้หวัน ไทย เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส มาเลเซีย สิงคโปร์ สวิส อิตาลี อินเดีย ออสเตรเลีย อิสราเอล อเมริกา ฮองกง จีน และแคนาดา

5. ระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

ถนนภายในนิคมอุตสาหกรรม ประกอบด้วยถนนสายประธาน ผิวจราจรเป็นแอสฟัลต์ติกคอนกรีต เขตทางกว้าง 40 เมตร ผิวจราจรกว้าง 12 เมตร ความยาว 6 กิโลเมตร และถนนสายรองผิวจราจรเป็นแอสฟัลต์ติกคอนกรีต เขตทางกว้าง 25 เมตร ผิวจราจรกว้าง 2 เมตร ความยาว 6.5 กิโลเมตร

ระบบประปา ปัจจุบันแหล่งน้ำดิบที่นิคมอุตสาหกรรมภาคนำมาใช้ในการผลิตประปาเป็นน้ำผิวดินคือ ใช้น้ำดิบจากแม่น้ำกวงโดยการสูบน้ำจากแม่น้ำกวงเข้าไปกักเก็บในอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีพื้นที่อ่างขนาดประมาณ 70 ไร่ มีขนาดความจุประมาณ 600,000 ลูกบาศก์เมตร ระบบประปาเป็นระบบ Rapid Sand Filter ประกอบด้วยถังตะกอนประปาเบื้องต้น ถังกรอง ระบบฆ่าเชื้อโรค และระบบจ่ายประปาปัจจุบันมีขีดความสามารถในการผลิตประปาประมาณวันละ 14,100 ลูกบาศก์เมตร

ระบบบำบัดน้ำทิ้งส่วนกลาง มีหลักการคือ น้ำทิ้งจากโรงงานต่างๆ ภายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่ผ่านกระบวนการบำบัดเบื้องต้นจากโรงงาน หรือน้ำทิ้งที่มีคุณลักษณะของน้ำทิ้งไม่เกินค่ามาตรฐานที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยกำหนดและน้ำทิ้งจากกิจกรรมอื่นๆ จะไหลรวมกันลงในท่อรับน้ำทิ้งรวมเพื่อเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำทิ้งส่วนกลาง ซึ่งออกแบบเป็นระบบบ่อบำบัด (Pond หรือ Lagoon System) ซึ่งมีเนื้อที่รวมประมาณ 75 ไร่ ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการปรับปรุงระบบบำบัดเป็น Aerated Lagoon โดยออกแบบให้สามารถรองรับน้ำทิ้งได้ปริมาณสูงสุดวันละ 12,000 ลูกบาศก์เมตร และรับอัตราภาระบรรจุสารอินทรีย์ (Organic Loading Rate) 6,000 KgBoD/วัน ระบบบำบัดน้ำทิ้งส่วนกลางประกอบด้วยบ่อบำบัด ซึ่งเป็นบ่อดินจำนวน 7 บ่อหลัก ดังนี้

บ่อบำบัดที่ 1 เรียก Aerated Pond มีขนาดพื้นที่บ่อ 9.3 ไร่ (14,800 ตารางเมตร) ลึก 4 เมตร ความจุของบ่อ 59,520 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาการกักเก็บน้ำ 4.96 วัน มีการติดตั้งเครื่องเติมอากาศแบบ Jet Aerators ขนาด 20 แรงม้า จำนวน 20 เครื่อง เพื่อทำหน้าที่ให้ออกซิเจนแก่แบคทีเรียในการกำจัดสิ่งสกปรกประเภทสารอินทรีย์ในน้ำทิ้ง

บ่อบำบัดที่ 2 เรียก Aerated Pond มีขนาดพื้นที่บ่อ 3.1 ไร่ (4,800 ตารางเมตร) ลึก 2.5 เมตร ความจุของบ่อ 12,000 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาการกักเก็บน้ำ 1 วัน มีการติดตั้งเครื่องเติมอากาศแบบ Jet Aerators ขนาด 20 แรงม้า จำนวน 8 เครื่อง เพื่อทำหน้าที่ให้ออกซิเจนแก่แบคทีเรียในการกำจัดสิ่งสกปรกประเภทสารอินทรีย์ในน้ำทิ้ง เพื่อลดภาระการทำงานของบ่อ 1 ซึ่งส่งผลทำให้ระบบบำบัดน้ำทิ้งส่วนกลางมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

บ่อบำบัดที่ 3 Facultative Pond มีขนาดพื้นที่บ่อ 11.35 ไร่ (19,000 ตารางเมตร) ลึก 2.5 เมตร ความจุของบ่อ 45,000 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาเก็บน้ำ 3.75 วัน มีการทำงานของแบคทีเรียทั้งแบบใช้ออกซิเจนและไม่ใช้ออกซิเจนในการกำจัดสิ่งสกปรกประเภทสารอินทรีย์ที่หลงเหลือจากบ่อ 2 โดยกระบวนการทางธรรมชาติ

บ่อบำบัดที่ 4 Facultative Pond มีขนาดพื้นที่บ่อ 11.35 ไร่ (18,000 ตารางเมตร) ลึก 2.5 เมตร ความจุของบ่อ 45,000 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาเก็บน้ำ 3.75 วัน มีการทำงานของแบคทีเรียทั้งแบบใช้ออกซิเจนและไม่ใช้ออกซิเจนในการกำจัดสิ่งสกปรกประเภทสารอินทรีย์ที่หลงเหลือจากบ่อ 3 โดยกระบวนการทางธรรมชาติ

บ่อบำบัดที่ 5 และบ่อบำบัดที่ 6 Oxidation Pond มีขนาดพื้นที่บ่อ 11 ไร่ (17,600 ตารางเมตร) และ 10.4 ไร่ (16,640 ตารางเมตร) ลึกบ่อละ 1.5 เมตร ความจุของบ่อ 26,400 ลูกบาศก์เมตร และ 24,960 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาเก็บน้ำ 2.2 วัน และ 2.08 วัน มีการฆ่าเชื้อโรคโดยอาศัยแสงแดด และการทำงานของแบคทีเรียแบบใช้ออกซิเจนในการกำจัดสิ่งสกปรกประเภทสารอินทรีย์ โดยออกซิเจนจะได้จากอากาศและการสังเคราะห์แสงของพืชน้ำ บริเวณจุดระบายน้ำจากบ่อที่ 6 เข้าไปยังบ่อที่ 7 มีระบบคลองวนเวียนที่มีการฆ่าเชื้อโรคและ Oxidized สารหายโดยใช้คลอรีน เพื่อลดปริมาณของสารหายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้น้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้วสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้

บ่อบำบัดที่ 7 Detention Reservoir มีขนาดพื้นที่บ่อ 18.3 ไร่ (29,280 ตารางเมตร) ความลึก 3.5 เมตร ความจุของบ่อ 102,480 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาเก็บน้ำ 8.54 วัน เป็นบ่อพักน้ำฝนและน้ำที่ผ่านกระบวนการบำบัดแล้ว และมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก่อนที่จะระบายออกสู่อ่างน้ำกวางหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น ใช้น้ำรดต้นไม้

ระบบป้องกันน้ำท่วม ระบบระบายน้ำของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือใช้ระบบรางระบายน้ำคอนกรีต แบบรางเปิดตลอดแนวไปตามถนนภายในนิคมอุตสาหกรรมมีความยาวประมาณ 18.80 กิโลเมตร เป็นระบบป้องกันน้ำท่วมไปด้วยในตัว นอกจากนี้ยังแนวป้องกันน้ำท่วมเสริมโดยใช้เขื่อนดินพร้อมคูระบายน้ำโดยรอบ มีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร มีสถานีสูบน้ำเมื่อฝนตกทำการสูบน้ำออกสู่อ่างน้ำกวาง

ระบบไฟฟ้า เป็นระบบไฟฟ้าแรงสูง 3 เฟส ปริมาณไฟฟ้า 60 เมกกะวัตต์ แรงดันไฟฟ้า 22 กิโลโวลต์ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นผู้รับผิดชอบให้บริการจ่ายไฟฟ้าให้กับนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานภายในนิคมอุตสาหกรรม โดยแยกระบบจ่ายออกจากระบบจ่ายไฟฟ้าของชุมชน ทำให้การใช้ไฟฟ้าไม่มีผลกระทบกับการใช้ไฟฟ้าของชุมชน

ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุไม่ใช่แล้วที่ไม่เป็นอันตราย นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมีเตาเผามูลฝอยแบบอัดโนมิติขนาด 180 กิโลกรัม/ชั่วโมง จำนวน 1 เตา และกึ่งอัดโนมิติขนาด 50 กิโลกรัม/ชั่วโมง จำนวน 1 เตา เพื่อใช้ในการจัดการมูลฝอยหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้วประเภทไม่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และผู้ประกอบการที่มีความประสงค์จะใช้บริการ สำหรับสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุไม่ใช่แล้วที่เป็นอันตรายมีระบบการควบคุม การกำกับดูแลให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2540 นอกจากนี้ยังมีโรงพักกากอุตสาหกรรมที่ก่อสร้างขึ้นในเขตอุตสาหกรรมส่งออก ขนาดพื้นที่ 1,080 ตารางเมตร เพื่อให้บริการฝากเก็บกากอุตสาหกรรมของโรงงานเพื่อส่งไปกำจัด บำบัด หรือทำลาย ตามที่กฎหมายกำหนด

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2547

สวนอุตสาหกรรมศรีสุพรรณ ลำพูน

สวนอุตสาหกรรมศรีสุพรรณฯ เป็นโครงการจัดสรรพื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรม โดยได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มีบริษัทสหพัฒนา อินเตอร์ โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) เป็นเจ้าของโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเน้นการลงทุนอุตสาหกรรมประเภทสิ่งทอ และอุตสาหกรรมที่ไม่มีมลภาวะในพื้นที่แห่งนี้ ที่ตั้ง 189 หมู่ 15 ถนนเลี้ยวเมืองป่าซาง (สาย 116) ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีระยะทางห่างจากอำเภอเมืองลำพูนประมาณ 6 กิโลเมตร โทรศัพท์ 0-5358-4072-4 โทรสาร 0-5358-4080 มีเนื้อที่ประมาณ 1,200 ไร่ โดยจำแนกเป็น

- พื้นที่อุตสาหกรรม ประมาณ 650 ไร่

- พื้นที่สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ประมาณ 550 ไร่

ปัจจุบันมีสถานประกอบการรวมทั้งสิ้น 12 บริษัท เงินลงทุน 1,700 ล้านบาท มีการจ้างพนักงานรวมทั้งสิ้น 4,000 คน โดยมีรายชื่อบริษัทและกิจกรรม ดังนี้

1. บริษัทสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) กิจกรรมจัดสรรสวนอุตสาหกรรม
2. บริษัทธนูลักษณ์ จำกัด (มหาชน) ผลิตเครื่องหนัง
3. บริษัทไทยเพรสซิเดนทียูคส์ จำกัด (มหาชน) ผลิตปะหมี่กึ่งสำเร็จรูป มาม่า
4. บริษัทนอร์ทเทิร์นเทคโนโลยี จำกัด ผลิตเครื่องจักรบรรจุของ
อัดโนมิติและชิ้นส่วน
5. บริษัทวาก้าลำพูน จำกัด ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป “วาก้า”
6. บริษัทภักย์ลำพูน จำกัด ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป “กุลสตรี”
7. บริษัทไทเทิลเวย์ จำกัด ผลิตเครื่องหนัง
8. บริษัทพิทักษ์กิจ จำกัด กิจกรรมรักษาความปลอดภัย
และรับเหมาก่อสร้าง
9. บริษัทไอ ซี ซี อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) กิจกรรมโกดังเก็บสินค้า

10. บริษัทไทยชาคาอะ เลข จำกัด	กิจการทอผ้าลูกไม้
11. บริษัทแอปปีเครสท์(ประเทศไทย)จำกัด	กิจการผลิตเครื่องหนัง
12. บริษัทเอสซิก อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด(มหาชน)	กิจการผลิตเครื่องประดับ

- มีอาคารให้เช่าเพื่อประกอบกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับบุคคลภายนอก และมีพื้นที่เปิดขายสำหรับบริษัททั่วไป

ที่มา: สำนักงานสวนอุตสาหกรรมศรีสพพัฒน์ ลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

6. การพาณิชย์กรรมและการบริการ

นิติบุคคล ปี 2547 จำนวนนิติบุคคลที่จดทะเบียนจัดตั้งใหม่ มีจำนวน 124 ราย ขณะที่การจดทะเบียนเลิกนิติบุคคล มีจำนวน 47 ราย เปรียบเทียบ ปี 2546 ซึ่งมีการจดทะเบียนนิติบุคคล 128 ราย จดทะเบียนเลิกกิจการ 49 ราย รวมนิติบุคคลที่คงอยู่ ณ เดือนสิงหาคม 2547 จำนวน 1,214 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ซึ่งมีจำนวน 1,119 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.49

ทะเบียนพาณิชย์ จำนวนร้านค้าจดทะเบียนพาณิชย์ในเขตอำเภอเมืองลำพูน ในปี 2547 จำนวนผู้จดทะเบียนพาณิชย์รวม 400 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 56.6 จดเลิกทะเบียนพาณิชย์ จำนวน 18 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 13.9 คงค้างอยู่ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2547 จำนวน 584 ราย โอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน จำนวน 3,164 ราย

การประกันภัย ปี 2547 จังหวัดลำพูน มีบริษัทประกันชีวิตเข้ามาตั้งสำนักงานตัวแทนประกันชีวิต จำนวน 2 แห่ง และสาขา 6 แห่ง ได้แก่

1. สำนักงานตัวแทนบริษัท เอ. ไอ. เอ. จำกัด จังหวัดลำพูน ตำบลในเมือง
2. สำนักงานตัวแทนบริษัท เอ. ไอ. เอ. จำกัด จังหวัดลำพูน ตำบลเวียงหนองล่อง

สำนักงานสาขากันชีวิต 6 แห่ง ได้แก่

1. บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด สาขาลำพูน
2. บริษัทไทยสมุทร จำกัด สาขาลำพูน
3. บริษัทไทยสมุทร จำกัด สาขาบ้านไผ่
4. บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด สาขาลำพูน
5. บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด สาขาบ้านไผ่
6. สำนักงานตัวแทนบริษัท โอ เอ จี เอ็มเอ โอสภสภประกันชีวิต จำกัด สาขาลำพูน

ประกันวินาศภัย มีสำนักงานตัวแทน 3 แห่ง นายหน้าประกัน 4 แห่ง ศูนย์รับแจ้งเหตุ 3 แห่ง และสาขา 1 แห่ง ประกอบด้วย

1. สำนักงานตัวแทนบริษัทสัมพันธ์ประกันภัย จำกัด จำนวน 1 แห่ง
2. สำนักงานตัวแทนบริษัทมิตรแท้ประกันภัย จำกัด จำนวน 1 แห่ง
3. สำนักงานตัวแทนบริษัทนารายณ์สากลประกันภัย จำกัด จำนวน 1 แห่ง

4. สำนักงานนายหน้าบริษัทอาคเนย์ประกันภัย จำกัด จำนวน 1 แห่ง

5. สำนักงานนายหน้าบริษัทวิริยะประกันภัย จำกัด จำนวน 1 แห่ง

สาขาบริษัทประกันวินาศภัย จำนวน 1 แห่ง คือ

1. บริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด สาขาลำพูน

ศูนย์รับแจ้งเหตุอุบัติเหตุ 3 แห่ง คือ

1. ศูนย์รับแจ้งเหตุบริษัทสัมพันธ์ประกันภัย จำกัด

2. ศูนย์รับแจ้งเหตุบริษัทประกันภัยไทยวิวัฒน์ จำกัด

3. ศูนย์รับแจ้งเหตุบริษัทไทยพัฒนาประกันภัย จำกัด

ที่มา: สำนักงานประกันภัยจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2547

7. ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและการท่องเที่ยว

จังหวัดลำพูนมีแหล่งข้อมูลความรู้ด้านวัฒนธรรม ดังนี้

- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จำนวน 1 แห่ง

- พิพิธภัณฑ์วัด จำนวน 6 แห่ง

- พิพิธภัณฑ์เอกชน จำนวน 1 แห่ง

- ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 1 แห่ง

- ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ จำนวน 6 แห่ง

- โบราณสถาน จำนวน 15 แห่ง

บุคลากรทางด้านวัฒนธรรมที่มีเกียรติประวัติและผลงานดีเด่นทางด้านศิลปกรรมและผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมของชาติ จำนวน 4 คน

- พระครูเวฬุวันพิทักษ์ สาขาช่างฝีมือ (การก่อสร้างปฏิมากรรม)

- นายปรีชาเกียรติ บุญเกียรติ สาขาช่างฝีมือ (ทอผ้า)

- นายตาไหล กันทะวัง สาขาช่างฝีมือ (ช่างซ่อม เสวชีวิดแล้ว)

- นายอินสนธิ วงศ์สาม สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม)

ด้านการสืบทอดวัฒนธรรม จากบรรพชนจนถึงลูกหลานในปัจจุบัน ได้มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งได้มีการจัดการเรียนการสอนในชุมชนของตนเอง เช่น หมู่บ้าน โรงเรียน โดยได้เชิญบุคลากรที่มีความรู้ด้านวัฒนธรรม และมีความชำนาญด้านภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมที่ได้ดำเนินการมีดังนี้

การเรียนการสอนในวัด ได้แก่

- การอ่านและเขียนอักษรพื้นเมือง

- การตีกลองหลวง

- การเรียนศิลปะการฟ้อนรำ เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนยอ ฟ้อนหริภุญชัย

การเรียนการสอนในหมู่บ้านและสถานศึกษา ได้แก่

- การฝึกสอนดนตรีพื้นเมือง เช่น สะล้อ ซอ ซึง
- การฝึกสอนจ้อย ค่าว ซอ
- การทอผ้าพื้นเมือง
- ช่างฝีมือ เช่น การแกะสลัก จักสาน

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ

1. ประเพณีสงกรานต์พระบรมธาตุหริภุญชัย พระบรมธาตุหริภุญชัยเป็นองค์พระธาตุที่สำคัญของพุทธศาสนิกชนชาวไทย เนื่องจากเป็นที่บรรจุพระอัฐิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันประกอบด้วย พระอัฐิเบื้องพระธารพระโมฬีอันประเสริฐ พระอัฐิเบื้องพระทรวง พระอัฐิของคุลี และพระธาตุย่อยอื่นๆ เต็มบาตรหนึ่ง ซึ่งพระกัจจายะเป็นผู้นำมาประดิษฐานไว้ ประมาณพันกว่าปี และถือเป็นจอมเจดีย์องค์หนึ่งในจำนวน 8 องค์ ที่มีอายุเกิน 1,000 ปี ของประเทศไทย น้ำที่ใช้สงจะเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์จากยอดดอยคะม้อ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของตัวเมืองไปประมาณ 10 กิโลเมตร และน้ำสงพระราชทาน พร้อมเครื่องราชสักการะประจำปี

วัตถุประสงค์ของการจัดประเพณีสงกรานต์พระธาตุ

- 1) เพื่อเป็นการสักการะพระบรมธาตุซึ่งเป็นปูชนียสถานที่เก่าแก่ของวัดพระธาตุหริภุญชัย วรมหาวิหาร เป็นโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาวลำพูน และชาวพุทธทั่วไป
- 2) เพื่อสักการะพระบรมธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
- 3) เพื่อเป็นการบูชาเสาหลักเมืองทั้งนี้ ประชาชนชาวลำพูนถือว่าเจดีย์พระบรมธาตุเป็นเสาหลักเมือง เมื่อทำพิธีสงกรานต์พระบรมธาตุฯ จึงได้ทำบุญเสาหลักเมืองด้วย

กิจกรรมสำคัญ จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เหนือ หรือชาวเหนือเรียกว่า วันแปดเป็ง (ราวเดือนพฤษภาคม) หรือวันวิสาขบูชา งานประเพณีสงกรานต์น้ำมักจะเริ่มตั้งแต่วันที่ขึ้น 9 ค่ำ เป็นต้นไป ผู้คนจะหลั่งไหลมาร่วมงาน ที่อยู่ห่างไกลก็เดินทางรอนแรมอาศัยพักบ้านญาติมีหลายพวกหลายเผ่า ทั้งคนพื้นเมือง ชาวเขา และต่างถิ่น มีการแต่งกายกันตามประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมที่จัดขึ้นมีตลอด 7 วัน 7 คืน มีการแข่งขันตีกลองหลวง กลองบูชา การฟ้อนพื้นเมือง โคมวิสาขะ ฯลฯ ในส่วนของพิธีการจะมีทั้งพิธีราชภัฏและพิธีหลวง คือ

พิธีราชภัฏ มีพิธีทำบุญตักบาตร และถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

พิธีหลวง จัดในช่วงบ่ายโดยคณะข้าราชการนำโดยผู้ว่าราชการจังหวัด นำขบวนแห่น้ำสงพระราชทานพร้อมเครื่องสักการะ และน้ำศักดิ์สิทธิ์ เพื่อประกอบพิธีทางศาสนาแล้วชักกรอกนำน้ำสง โดยมีพราหมณ์ 8 คน อยู่บนเจดีย์พระบรมธาตุฯ รอรับ พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์เจริญชัยมงคลคาถา หลังจากนั้นจึงเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปไปนำน้ำขมิ้นส้มป่อยรวมกันในสรงขึ้นสงโดยวิธีชักกรอกเช่นกัน

2. ประเพณีทำบุญสลากภัต (ตานก๋วยสลาก) เป็นประเพณีถวายทานอุทิศแก่ผู้ตาย โดยจะจัดขึ้นเป็นประจำในวันเพ็ญเดือน 10 ของทุกปี (เดือน 12 เหนือประมาณเดือนกันยายน) และสิ้นสุดในเดือน 11 (เดือนเกี๋ยงเหนือ) จะมีการตานสลากภัตโดยเริ่มที่วัดพระธาตุฯ ก่อนเป็นวัดแรก โดยนิมนต์พระมารับสลากภัตมากกว่า 2,000 รูป วิธีจัดสลากเจ้าศรัทธาจะเขียนเส้นบอกเป็นอักขระพื้นเมืองในใบลาน แล้วนำไปเคล้ากันทั้งหมดภายในวิหารหลวง เสร็จแล้วจึงรับศีลฟังเทศน์อาณิสสทานสลากและอุปโลกน์ให้พระสงฆ์ผู้ใหญ่ 4 รูปเป็นผู้รับส่วนแบ่งก่อน แล้วจึงถวายแก่หัววัดต่างๆ แล้วภิกษุสามเณรต้องอนุโมทนา เสร็จแล้วภิกษุสามเณรต้องนำเส้นสลากไปหาเจ้าศรัทธาที่นั้งอยู่ตามที่ต่างๆ กองสลากโดยมากจัดเป็นชะลอมใส่ห่อข้าวและอาหารสลากก็จักดันกล้วยพฤกษ์ ห้อยเสื้อผ้ากางเกง หรือจัดทำเป็นบ้านเรือนสานด้วยกระดาศ บางคราวก็มีสลากหนุ่มสาว มีเสื้อผ้าจัดเป็นกล้วยพฤกษ์ เรียกว่า สลากย้อมถือว่าถวายสลากเสียก่อนแล้ว จึงแต่งงานได้

3. ประเพณีวันสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง) เป็นงานประเพณีที่มีมาแต่โบราณกาลของภาคเหนือ โดยจะจัดขึ้นในกลางเดือนเมษายนของทุกปีรวม 4 วัน โดยมีกิจกรรมในระหว่างเทศกาลสงกรานต์ดังนี้

วันมหาสงกรานต์หรือวันสังขารล่อง ซึ่งมักจะตรงกับวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี กิจกรรมในวันนี้ ประชาชนจะทำความสะอาดบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ตลอดจนเครื่องนุ่งห่มและร่างกายถือประเพณีศรัทธาเพื่อชำระเสนียดจัญไรทั้งหลายให้ตกไปตามสังขารที่ผ่านไป

วันเนา คือ วันที่ 14 เมษายน ไม่นิยมประกอบมงคลใดๆ ประชาชนจะนำสินค้ามาจำหน่ายและจับจ่ายซื้อของที่ต้องการ เพื่อนำไปประกอบอาหารทำบุญในวันรุ่งขึ้นผู้คนในบ้านจะช่วยกันประกอบอาหาร ทำขนม ถือเป็นวันห่อวันดา หรือวันสุกดิบ ตอนบ่ายประชาชนจะพากันขนทรายจากท่าน้ำเข้าวัด

วันพญาวัน คือ วันที่ 15 เมษายน เพราะเป็นวันดีที่สุดของปี ประชาชนจะพากันไปทำบุญตักบาตรที่วัด ก่อเจดีย์ทราย และฟังเทศน์ ปล่อยนก ปล่อยปลา รักษาศีลเจริญภาวนา เป็นวันเริ่มรดน้ำดำหัวพระสงฆ์ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ผู้ที่เคารพนับถือ

วันปากปี คือ วันที่ 16 เมษายน เพราะเป็นวันแรกของปี ช่วงเช้าประชาชนจะพากันไปบูชาข้าวลดเคราะห์ที่วัด โดยนำเสื้อผ้าของสมาชิกครอบครัวไปด้วยเพื่อเอารองได้สะดวกที่เป็นภาชนะใส่เครื่องบูชา วัดจะมีคำกล่าวบูชาโดยเฉพาะเป็นการนำพิธิพรหมณ์มาใช้ ทั้งนี้เพื่อให้อยู่ดีมีสุขตลอดปี

4. ประเพณีลอยกระทง (ยี่เป็ง) เป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณตรงกับวันเพ็ญเดือนยี่เหนือ ถือเป็นเอกลักษณ์พิเศษของชาวล้านนา เป็นวันพระสุดท้ายแห่งการฟังเทศน์ตามประเพณี และกำหนดให้เป็นวันฟังเทศน์มหาชาติด้วย ตามวัดวาอาราม บ้านเรือนทั่วไปจะจุดประทีปโคมไฟ โคมค้าง โคมแขวน ประดับตกแต่งประตู่วัด ประตู่บ้าน เป็นประตู่ป่าด้วยฝีมือวิจิตรพิสดาร กลางวันจะจุดโคมลอย กลางคืนจะจุดบอกไม้ไฟและพลุ

ตามหลักฐานที่ค้นพบการลอยกระทงของล้านนาไทยกับสุโขทัยไม่ได้เกิดจากที่เดียวกัน ระหว่าง พ.ศ. 1440-1460 พระเจ้ากมลราชเสวยราชย์ในนครหริภุญชัย นับเป็นราชการที่ 21 แห่งจามเทวีวงศ์ได้เกิดโรคหิวตโรค ผู้คนต่างพากันทิ้งบ้านเมืองไปอาศัยอยู่เมืองพุกาม เมืองสุธรรมนคร และเมืองหงสาวดี ทิ้งให้นครหริภุญชัยร้างเป็นเวลา 6 ปี เมื่อโรคภัยสงบลงชาวเมืองหริภุญชัยบางส่วนไม่สามารถเดินทางกลับมาได้เนื่องจากแก่ชรา และมีครอบครัวอยู่ที่เมืองดังกล่าว บางส่วนได้เดินทางกลับบ้านเมืองเดิม

ด้วยเหตุนี้ชนทั้งหลายที่มาอยู่ในหริภุญชัยนครแล้วเมื่อระลึกถึงหมู่ญาติว่า ตายาย บิดา มารดา ของเราอยู่ในหงสาวดีนครนั้น ดังนี้ครั้งถึงอภิเษกสมรสตามปี ตามเดือนแล้วชนทั้งหลายเหล่านั้นก็ลอยขานนียโกชนียหาร ตามน้ำลงไปทางใต้อุทิศให้หมู่ญาติทั้งหลายเหล่านั้น เมื่อคนทั้งหลายเหล่านั้นระลึกถึงหมู่ญาติ มีบิดา มารดา เป็นต้น ไม่อาจจะระงับความโศกไว้ได้ก็ร้องไห้คร่ำครวญมายังเรือนของตน จาริตของการที่ชนทั้งหลายเหล่านั้นได้กระทำแล้วในกาลก่อน ยังประพศุติกันอยู่จนทุกวันนี้

ข้อความจากหนังสือจามเทวีวงศ์ข้างบนนี้เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นว่า การลอยกระทงของล้านนาไทยอาศัยเหตุจากเรื่องดังกล่าว แต่ในเวลานั้นเขาเรียกว่าการลอยของควรวัดควรวินหรือข้าปลาอาหาร ไม่เรียกว่า ลอยโคมด หรือลอยกระทงแต่ประการใด ชื่อทั้งสองนี้เพิ่งจะมาเรียกกันตอนหลังเท่านั้น เพราะคำทั้งสองคำนี้ไม่ใช่ภาษาล้านนา

5. ประเพณีทำบุญปอยหลวง คำว่า “ปอย” เป็นภาษาพม่าแปลว่า งานที่มีคนชุมนุมกัน ถ้ามีคนชุมนุมกันน้อยเรียกว่า ปอยน้อย ถ้าคนชุมนุมกันมากเรียกว่า ปอยหลวง เป็นประเพณีล้านนาไทยที่มีมาแต่โบราณ เมื่อสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์หรือสิ่งที่เป็นถาวรวัตถุพระภิกษุสงฆ์แล้วเสร็จจะจัดให้มีงานฉลอง เช่น อุโบสถ วิหาร ศาลา กำแพง หอไตร ฯลฯ ช่วงหลังอาจเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น ถนน โรงเรียน ฯลฯ

เมื่อประชุมศรัทธาผู้ปฏิบัติของวัดว่าจะจัดให้มีงานปอยทางวัดจะเตรียมทำความสะอาดหรือซ่อมแซมวัดขออนุญาตเจ้าคณะพิมพ์ใบฎีกานิมนต์หัววัดอื่นๆ ที่เคยทำบุญถึงกัน ตั้งกรรมการดำเนินงานทุกแผนก ทางศรัทธาวัดก็จะบอกข่าวกับญาติโยมที่อยู่ไกลมารวมทำบุญ เพื่อจัดเตรียมครวทาน (สิ่งที่จะนำไปถวายทาน) ซึ่งจะทำขึ้นตามศรัทธาของแต่ละบ้าน เช่น ตู้อ้อ ถั่ว อ้อ ธรรมาส์ ถังน้ำ ถ้วย ชาม เสื่อ กะละมัง ช้อน ฯลฯ ปลายยอดของครวทานจะทำเป็นไม้ค้ำบนบตรูปไว้โดยไม่จำกัดจำนวน

กิจกรรม ก่อนวันงานจะมีการตานตุ้ง งานวันแรกจะมีการทำบุญตักบาตรอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย และนำข้าวของที่ใส่บาตรเตรียมเลี้ยงแขกในตอนกลางวัน งานวันแรกจะเป็นครวทานประเภท ถ้วย ชาม หม้อแกง เสื่อ ครกพริก ฯลฯ เพื่อให้ของเหล่านี้ได้ใช้ในงานฉลอง รวมทั้งครวทานจากหัววัดต่างๆ ทอยยเข้าวัด อาจจะมีสองวันแล้วแต่กำหนด กลางคืนมีฟังเทศน์ ฟังเบิกในวัด ผู้ที่ชอบ

การเล่นก็ไปชมตามอรัญชัย รุ่งเช้าอีกวันจะมีการเวียนทานถวายสิ่งปลูกสร้างแก่พระสงฆ์ โดยอาจารย์ที่มีความชำนาญเมื่อกล่าวจบก็ถวายสิ่งของแก่พระสงฆ์ พระสงฆ์อนุโมทนา แล้วกรวดน้ำเป็นเสร็จพิธี

6. ประเพณีทานข้าวใหม่ เป็นอีกประเพณีที่ชาวล้านนาปฏิบัติมาแต่โบราณ คือ การให้ทานข้าว หรือผลไม้ที่เพิ่งเป็นในปีแรก หลังจากที่เก็บเกี่ยวข้าวในน่านมาใส่ยุ้งฉางแล้ว ก็จะนำข้าวใหม่ไปตำแล้วนึ่งหุงสุกดีพร้อมอาหารไปถวายพระสงฆ์ จะตรงกับวันเพ็ญเดือน 4 (เหนือ) อยู่ในช่วงกลางฤดูหนาว

ที่มา :หนังสือวัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดลำพูน

ภาษา มีภาษาพูดเป็นของตนเอง เรียกว่าคำเมือง และภาษายองซึ่งเป็นภาษาของชนพื้นเมืองดั้งเดิม ของเมืองลำพูน

การแต่งกาย มีลักษณะของชาวล้านนา คือ ชายนุ่งกางเกงสะดอ (กางเกงขาก๊วย) สวมเสื้อผ้าฝ้าย หรือ ผ้าเมือง คาดผ้าขาวม้าที่พุง ผู้หญิงนุ่งซิ่น สวมเสื้อแขนกระบอก ไข่มุมมวยตัดดอกไม้ ปัจจุบันได้รณรงค์ให้แต่งชุดพื้นเมืองในวันศุกร์และงานประเพณีพื้นเมืองต่างๆ

การเล่นดนตรีและขับร้องดนตรีพื้นเมือง ใช้บรรเลงในงานมงคลต่างๆ และใช้ในการประกอบพิธีพืชมงคล เช่น ไร่ข้าวแช่ เครื่องดนตรีประกอบด้วย สะล้อ ซอ ซึ่ง ชลวย การกล่าวคำว การร้องจ้อย ซอ ซึ่งเป็นลำนำพื้นบ้านของทางภาคเหนือ

การแข่งขันตีกลองหลวง เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ของเมืองลำพูนจะมีการจัดแข่งขันในงานทำบุญประเพณีต่างๆ เช่น ปอยหลวง ปอยน้อย โดยการเอากลองไม้ขนาดใหญ่ของแต่ละวัดหรือหมู่บ้านออกมาประชันจังหวะลีลา และเสียงจากการตีกลองหลวง เพื่อให้คณะกรรมการเป็นผู้ตัดสิน

การท่องเที่ยว ลำพูนหรือนครหริภุญไชยในอดีตเป็นเมืองโบราณเก่าแก่ที่สุดในภาคเหนือ มีอายุกว่า 1,343 ปี มีโบราณสถาน โบราณวัตถุที่คงความงดงามของศิลปกรรมหริภุญไชยอยู่มากมาย มีประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็น อยู่ที่น่าสนใจของหมู่บ้านชาวยอง หมู่บ้านชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง นอกจากนั้นยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ทั้งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอยู่แล้วและมีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันควรแก่การอนุรักษ์และการจัดการอย่างเหมาะสม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ดอยคะม้อบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์วัดปิงห่าง (อำเภอมืองลำพูน) ถ้ำเอราวัณ (อำเภอบ้านโฮ่ง) น้ำตกวังหลวงและถ้ำหลวง (อำเภอบ้านโฮ่ง) อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ถ้ำป่าไผ่และน้ำตกก้อหลวง (อำเภอฝาง) อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล อ่างเก็บน้ำแม่เฒ่า และถ้ำจำหมาฟ้า (อำเภอแม่ทา)

2. ประเภทโบราณสถาน ได้แก่

- วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร วัดจามเทวี วัดพระยืน วัดมหาวัน วัดมณีอาราม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย กู่ช้าง กู่ม้า ร่องรอยกำแพงเมืองประตูเมืองโบราณ ฯลฯ (อำเภอเมืองลำพูน)

- วัดพระพุทธรูปตากผ้า วัดพระนอนม่อนช้าง วัดเกาะกลาง (อำเภอป่าซาง)
- วัดพระเจ้าตนหลวง วัดตีนดอย วัดป่าปวย (อำเภอบ้านโฮ่ง)
- วัดจอมสรีศรีทรายมูลเมือง (วัดบ้านปาง) วัดพระธาตุห้าดวง เวียงห้าหลัง
- วัดพระบาทห้วยต้ม วัดพระพุทธรูปผาหนาม (อำเภอลี้)
- วัดดอยครึ่ง วัดดอยแต ศาลเจ้าพ่อขุนตาน (อำเภอแม่ทา)
- พระธาตุดอยเวียง วัดห้วยไทร (อำเภอบ้านธิ)
- วัดโขงขาว แหล่งโบราณสถานบ้านเวียง (กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง)

3. ประเภทวัฒนธรรม หมู่บ้านชาวเขา ผลผลิตและกิจกรรม วิถีชีวิต ได้แก่

- หมู่บ้านชาวยอง อำเภอเมือง, อำเภอป่าซาง และอำเภอบ้านธิ
- หมู่บ้านหนองช้างคืน (สวนลำไย เทศกาลลำไย) อำเภอเมืองลำพูน
- บ้านหนองเจือก (หมู่บ้านทอผ้า) อำเภอป่าซาง
- หมู่บ้านกระเหรี่ยงแม่ชะนาค แม่เหล็กใน อำเภอแม่ทา กระเหรี่ยงบ้านป่าแป๋ อำเภอบ้านโฮ่ง และกระเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้

8. แรงงานและการจ้างงาน

ภาวะการมีงานทำ จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรของจังหวัดลำพูนปัจจุบันพบว่า มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 446,936 คน เป็นผู้ที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 277,917 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 62.2 ของประชากรรวม มีผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 84,570 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.92 และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 84,449 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 สำหรับกลุ่มที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด 277,917 คน นั้น แยกเป็น

1. ผู้มีงานทำ จำนวน 271,552 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 97.71 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน
2. ผู้ว่างงาน หมายถึงผู้ไม่มีงานทำ และพร้อมที่จะทำงานมีจำนวน 4,290 คน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงาน ร้อยละ 1.54
3. ผู้ที่รอฤดูกาล หมายถึงผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่พร้อมที่จะทำงาน เนื่องจากจะรอทำงานในฤดูกาลเพาะปลูกต่อไป มีจำนวน 2,075 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75

การจำแนกอาชีพของผู้มีงานทำ

- แรงงานภาคเกษตร 61,183 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5

- แรงงานด้านฝีมือและธุรกิจอื่นๆ	57,007 คน	คิดเป็นร้อยละ	21.0
- แรงงานด้านการขายและการให้บริการ	47,617 คน	คิดเป็นร้อยละ	17.5
- แรงงานภาคอุตสาหกรรม	30,269 คน	คิดเป็นร้อยละ	11.1
- แรงงานภาคอื่นๆ	75,476 คน	คิดเป็นร้อยละ	27.15

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

สถานการณ์ด้านแรงงานจังหวัดลำพูน ปี 2547 ในช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน 2547 การจ้างงานภาคเอกชนที่ผ่านบริหารจัดการหางานของรัฐ จากข้อมูลซึ่งประมวลจากคอมพิวเตอร์ on-line ของกรมจัดหางาน สรุปได้ว่า มีตำแหน่งงานว่างจำนวน 2,223 อัตรา มีผู้สมัครงานใหม่ 2,216 คน ผู้ได้รับการบรรจุงาน 477 คน คิดเป็นร้อยละ 21.52 ของผู้สมัครงานทั้งหมด

อาชีพที่มีความต้องการจ้างงานมาก คือ อาชีพงานพื้นฐาน รองลงมา คือ เสมียน เจ้าหน้าที่ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด ในส่วนของผู้หางานทำสมัครงานในอาชีพงานพื้นฐาน รองลงมา คือ เสมียน เจ้าหน้าที่ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

การบรรจุงาน ในอาชีพงานพื้นฐานมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ เสมียน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ฝีมือในธุรกิจต่างๆ ตำแหน่งงานที่นายจ้างต้องการ เป็นตำแหน่งงานระดับมัธยมศึกษา 478 อัตรา และระดับ ปวช. 399 อัตรา รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี 338 อัตรา และระดับ ปวส. 293 อัตรา

ด้านผู้สมัครงานมีระดับการศึกษามัธยมศึกษามากที่สุด 652 คน รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี 631 คน และ ปวส. 543 คน ผู้ได้งานทำมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด จำนวน 212 คน รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี 115 คน และระดับ ปวส. จำนวน 73 คน ตามลำดับ

ปัญหาด้านแรงงานที่สำคัญคือ ความไม่สอดคล้องกันของตลาดแรงงาน ตำแหน่งงานว่างที่ยังไม่ได้รับการบรรจุมีจำนวน 1,746 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 78.26 ของตำแหน่งงานว่างทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งไม่ระบุวุฒิการศึกษา 469 อัตรา ระดับมัธยมศึกษา 267 อัตรา ระดับปริญญาตรี 223 อัตรา ระดับ ปวส. 220 อัตรา ซึ่งเป็นงานในอาชีพพนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด จำนวน 283 อัตรา ตำแหน่งงานอาชีพพื้นฐาน จำนวน 194 อัตรา ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง 181 อัตรา เสมียน เจ้าหน้าที่ 158 อัตรา ตามลำดับ

ด้านปัญหาแรงงานต่างด้าว การปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2547 ที่เห็นชอบแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ โดยให้แรงงานต่างด้าวมาขึ้นทะเบียนระหว่างวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2547 จังหวัดลำพูนมีแรงงานต่างด้าวมาขึ้นทะเบียน จำนวน 4,162 คน เปียฯ สัญชาติพม่า จำนวน 4,122 คน สัญชาติลาว จำนวน 35 คน และสัญชาติกัมพูชา จำนวน 5 คน

สำหรับอาชีพที่นายจ้างแจ้งความประสงค์จะจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานมีการขึ้นทะเบียนไว้
จำนวน 1,114 ราย ต้องการแรงงานต่างด้าวทำงานรวม 5,026 คน

ที่มา : สำนักงานจัดหางานจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

9. การเงิน/การคลัง

การเงิน จังหวัดลำพูนมีธนาคารที่เปิดทำการทั้งหมด 27 สาขา มีเงินฝากสาขานาคร
พาณิชย์ ปี 2546 เป็นจำนวน 661,752,418.17 บาท

ตารางที่ 21 แสดงสาขานาครพาณิชย์ที่เปิดบริการในจังหวัดลำพูน ประจำปี พ.ศ. 2546

ลำดับที่	ธนาคาร	จำนวนสาขา	สาขา
1.	ธนาคารกรุงไทย	4	ลำพูน, บ้านโฮ้ง, แม่ทา, ย่อยนิคมอุตสาหกรรม
2.	ธนาคารกรุงเทพ	2	ลำพูน, บ้านธิ
3.	ธนาคารกสิกรไทย	3	ลำพูน, ป่าซาง, ลี้
4.	ธนาคารไทยพาณิชย์	2	ย่อยลำพูน, ป่าเหว
5.	ธนาคารทหารไทย	1	ลำพูน
6.	ธนาคารนครหลวงไทย	1	ลำพูน
7.	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	1	ลำพูน
8.	ธนาคารเอเซีย	1	ป่าซาง
9.	ธนาคารออมสิน	3	ลำพูน, ป่าซาง, ลี้
10.	ธนาคารเพื่อ การเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	8	ลำพูน ป่าซาง ลี้ ป่าเหว บ้านธิ บ้านโฮ้ง แม่ทา และทุ่งหัวช้าง
11.	ธนาคารอาคาร สงเคราะห์	1	ลำพูน
	รวม	27	

การคลัง ปี 2546 จังหวัดลำพูนมีปริมาณเงินรับ - จ่ายที่ผ่านคลังจังหวัด แยกเป็น รายรับ
28,760,561,025.03 บาท เป็นรายจ่าย 28,667,965,137.98 บาท (รวมเงินค้ำจ่ายทุกประเภทจาก
ปีที่แล้วด้วย)

ตารางที่ 22 รายงานเงินรับ – จ่าย ตั้งแต่ ปี 2540-2546

ปีงบประมาณ	เงินรับ	เงินจ่าย
2540	21,906,791,473.30	22,377,534,306.29
2541	18,366,429,594.45	18,855,238,600.27
2542	19,478,491,781.14	19,215,048,116.94
2543	25,465,720,531.64	25,512,794,148.64
2544	20,779,696,000.44	21,684,808,758.90
2545	27,225,060,152.69	27,181,528,589.30
2546	28,760,561,025.03	28,667,965,137.98

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2546

ภาษีสรรพากร การจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำพูน สำหรับปีงบประมาณ 2546 สามารถจัดเก็บฯ ได้รวมทั้งสิ้น 1,229.683 ล้านบาท (ไม่รวมภาษีส่วนท้องถิ่นจำนวน 25.653 ล้านบาท) สูงกว่าประมาณการฯ (ซึ่งกำหนดไว้ 1,133.849 ล้านบาท) จำนวน 95.834 ล้านบาท หรือร้อยละ 8.45 และจัดเก็บได้ต่ำกว่าปีก่อน 220.27 ล้านบาท หรือต่ำไปร้อยละ 15.17 โดยจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า อากรแสตมป์ ได้สูงกว่าประมาณการและสูงกว่าปีก่อน ภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการและปีก่อน เนื่องจากค่าตอบแทนการขายสินค้าบางประเภทไม่ต้องนำมารวมเป็นฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ แต่สูงกว่าปีก่อน เนื่องจากการทำนิติกรรมที่ดินเพิ่มขึ้น

สำหรับการจัดเก็บภาษีปีงบประมาณ 2547 ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2547 จัดเก็บได้ 1,404.663 บาท

ข้อมูลการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำพูน
 ตารางที่ 23 ข้อมูลการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำพูน หน่วย : ล้านบาท

ประเภทภาษีอากร	ประมาณการจัดเก็บ	ผลการจัดเก็บภาษีอากร				
	ปีงบประมาณ 2546	ปีงบประมาณ 2542	ปีงบประมาณ 2543	ปีงบประมาณ 2544	ปีงบประมาณ 2545	ปีงบประมาณ 2546
1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	484.042	317.693	352.862	427.934	456.778	552.184
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล	392.982	299.450	320.989	455.219	434.258	453.947
3. ภาษีการค้า	0.000	0.989	0.005	0.010	0.015	0.019
4. ภาษีมูลค่าเพิ่ม	229.841	234.593	176.241	388.454	533.956	
5. ภาษีสรรพสามิต	9.120	26.365	15.065	8.326	8.545	8.885
6. อากรแสตมป์	17.304	12.041	12.555	14.309	15.505	20.965
7. รายได้อื่น ๆ	0.561	0.957	0.704	0.537	0.653	0.650
รวม	1,384.053	892.088	878.422	1,294.789	1,449.710	1,229.682

ที่มา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำพูน ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2547

ภาษีสรรพสามิต ปีงบประมาณ 2546 สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ลำพูน ได้รับมอบหมายจากกรมสรรพสามิตให้จัดเก็บ จำนวน 2,567,200 บาท จัดเก็บรายได้ ได้ 4,626,853.71 บาท สูงกว่าเป้าหมาย 2,059,653.71 บาท หรือร้อยละ 180.23 เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2545 จัดเก็บได้สูงกว่า 3,732,381.59 บาท หรือร้อยละ 107.82 การจัดเก็บรายได้ปีงบประมาณ 2546 ส่วนที่จัดเก็บได้สูงกว่าเป้าหมาย คือ สุรา ภาษีสุรยาสูบ รถยนต์ดัดแปลง ไฟ รถจักรยานยนต์ ส่วนที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมาย คือ ภาษีสนามกอล์ฟ เนื่องจากมีผู้ใช้บริการน้อย และภาษีจากเครื่องดื่ม เนื่องจากภาษีส่วนใหญ่จัดเก็บที่กรมสรรพสามิต และ โรงงานผู้ผลิตที่จังหวัดลำปาง สำหรับปีงบประมาณ 2547 ณ เดือนสิงหาคม 2547 จัดเก็บได้ 14,141,059.52 บาท

สถิติการจัดเก็บรายได้สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดลำพูน ปีงบประมาณ 2541-2546

ตารางที่ 24 สถิติการจัดเก็บรายได้สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดลำพูน ปีงบประมาณ 2541-2547

สินค้าและบริการ	จัดเก็บได้จริง						
	ปี 2541	ปี 2542	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
1. สุรา (ใบอนุญาต)	191,810.00	168,900.00	203,950.00	262,250.00	311,710.00	683,080.00	752,515.00
2. ภาษีสุรา	-	-	-	-	1,374,993.80	4,375,147.00	11,185,609.80
3. ยาสูบ	71,520.00	70,340.00	73,880.00	73,150.00	75,930.00	63,230.00	85,090.00
4. เครื่องดื่ม	34,100.58	25,274.00	118,459.00	231,233.46	14,796.46	227,665.69	7,923.00
5. ไฟ	1,420.00	1,360.00	1,440.00	1,440.00	1,460.00	1,380.00	1,060.00
6. เครื่องไฟฟ้า	-	-	2,700.00	2,158.26	2,100.00	-	-
7. รถยนต์	18,768.00	143,997.00	76,857.00	83,350.00	178,895.50	12,740.00	12,000.00
8. รถจักรยานยนต์	17,010.00	5,400.00	4,260.00	6,965.00	8,550.00	26,810.25	1,500.00
9. สนามกอล์ฟ	1,184,447.00	1,226,599.00	1,034,971.00	1,298,218.00	1,412,674.00	1,525,262.00	1,787,913.00
10. เบ็ดเตล็ด	-	-	-	-	-	-	-
10.1 สุรา	6,839.00	2,256.00	6,397.00	3,908.00	14,454.06	138,370.27	246,859.50
10.2 ยาสูบ	3,000.00	3,000.00	-	-	-	3,000.00	4,000.00
10.3 อื่นๆ	2,450.00	820.00	359,123.30	360.00	59,000.00	132,737.50	10,229.00
(ค่าปรับคดีสุรา/ยาสูบ)							
10.4 ค่าแสตมป์เครื่องดื่ม	-	5,400.00	3,784.00	4,320.00	4,320.00	4,320.00	360.00
10.5 แก้วเลคคริสตัล	-	-	-	-	2,788.76	-	-
10.6 ไนท์คลับและดิสโก้เทค	-	-	-	-	-	311.00	46,000.00
รวม	1,531,364.58	1,653,346.00	1,885,821.30	1,967,352.72	3,461,672.12	7,194,053.70	14,141,059.52

สหกรณ์ ปัจจุบันจังหวัดลำพูน มีสหกรณ์ 3 ประเภท รวม 51 สหกรณ์ จำนวนสมาชิก 79,421 คน แยกเป็น

1. ประเภทสหกรณ์การเกษตร	จำนวน	73	สหกรณ์	สมาชิก	70,725 คน
2. ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์	จำนวน	9	สหกรณ์	สมาชิก	7,793 คน
3. ประเภทสหกรณ์บริการ	จำนวน	5	สหกรณ์	สมาชิก	903 คน

ตารางที่ 25 สรุปผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบปี 2546

ปริมาณธุรกิจ สหกรณ์	จำนวน สหกรณ์ (สหกรณ์)	จำนวน สมาชิก (คน)	ทุนเรือน หุ้น (ล้านบาท)	เงิน สำรอง (ล้านบาท)	เงิน รับฝาก (ล้านบาท)	เงินให้ สมาชิกกู้ (ล้านบาท)	ธุรกิจ ซื้อ (ล้านบาท)	ธุรกิจ ขาย (ล้านบาท)	ธุรกิจ บริการ (ล้านบาท)	ธุรกิจ แปรรูป (ล้านบาท)	ทุน ดำเนินงาน (ล้านบาท)	กำไรสุทธิ (ล้านบาท)
ประเภทสหกรณ์												
สหกรณ์การเกษตร	37	73,753	239.595	80.192	357.726	427.395	168.640	250.681	56.793	-	1,064.994	1.753
สหกรณ์ออมทรัพย์	9	8,586	954.179	117.091	377.697	2,100.854	-	-	-	-	1,624.499	88.506
สหกรณ์บริการ	5	921	1.350	1.810	0.110	4.094	0.312	-	0.453	-	6.154	0.133
รวม	51	83,260	1,195.124	199.093	735.533	2,532.343	168.952	250.681	57.246	-	2,695.647	90.392

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2546

โครงสร้างพื้นฐาน

1. การไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่สั่งซื้อมาจากสถานีจ่ายไฟจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยซึ่งมีแหล่งผลิตที่สำคัญ 1 แห่ง คือ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูน สามารถให้บริการไฟฟ้าครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 7 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูน มีสถานีจ่ายไฟย่อย จำนวน 3 แห่ง

1. สถานีไฟฟ้าลำพูน 1 ตั้งอยู่ที่บ้านป่าเล้า ริมถนนสายลำพูน-เชียงใหม่ (สายเก่า)
2. สถานีไฟฟ้าลำพูน 1 ตั้งอยู่ตำบลอุโมงค์ ริมถนนชูปเปอร์ไฮเวย์เชียงใหม่-ลำพูน
3. สถานีไฟฟ้าลำพูน 3 ตั้งอยู่ในสวนอุตสาหกรรมศรีสุพัฒน์ ถนนสายจอมเมืองป่าซาง

ในรอบปี 2547 มีไฟฟ้าครอบคลุมแล้ว 554 หมู่บ้าน 125,405 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90.39 จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 137,220 ครัวเรือน ปัจจุบันยังไม่มีไฟฟ้า 8 หมู่บ้าน ในส่วนที่ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อเป็นการรองรับการใช้ไฟที่จะเพิ่มมากขึ้น ทางกรไฟฟ้า ยังมีโครงการปรับปรุงระบบจำหน่ายในเขตตัวเมืองขึ้นใหม่ทั้งหมด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจ่ายไฟ และมั่นคงยิ่งขึ้น

ที่มา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

2. แหล่งน้ำ

การประปา สำนักงานประปาลำพูน มีกำลังผลิต 460 ลบ.ม./ชม. โดยใช้แหล่งน้ำจากบ่อบาดาลและอ่างเก็บน้ำทาสบเล้า โดยมีหน่วยบริการ 3 แห่ง คือ

1. หน่วยบริการลำพูน ใช้แหล่งน้ำจากบ่อบาดาล ขนาดกำลังผลิต 320 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง
2. หน่วยบริการทาสบเล้า ใช้แหล่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำทาสบเล้า ขนาดกำลังผลิต 60 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง
3. หน่วยบริการป่าซาง ใช้แหล่งน้ำจากบ่อบาดาล ขนาดกำลังผลิต 80 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

นอกจากนี้ยังมีสถานีจ่ายน้ำอุโมงค์ อีก 1 แห่ง ซึ่งใช้แหล่งน้ำจากบ่อบาดาลประปาลำพูน สำหรับปริมาณการผลิต การจำหน่ายการให้บริการแก่ประชาชนตั้งแต่ปี 2544-2547

ตารางที่ 26 ปริมาณการผลิตและการจำหน่ายการให้บริการแก่ประชาชน ตั้งแต่ปี 2545-2547

ปี	ปริมาณการผลิต (ลบ.ม.)	ปริมาณจำหน่าย (ลบ.ม.)	จำนวนผู้ใช้ราย
2545	1,731,902	1,444,159	6,525
2546	1,601,735	1,518,738	6,749
2547	2,390,151	1,597,783	7,721

ที่มา: สำนักงานประปาจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

การชลประทาน จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ชลประทาน โดยเป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่ 1 แห่ง พื้นที่ 59,000 ไร่ (โครงการฯ แม่ทวน) โครงการชลประทานขนาดกลาง 9 แห่ง พื้นที่ 81,350 ไร่

- พื้นที่รับประโยชน์เป็นโครงการชลประทานขนาดเล็ก (117 แห่ง) พื้นที่ 153,127 ไร่

แหล่งน้ำในจังหวัด ได้จากแหล่งน้ำตามธรรมชาติลำน้ำปิง แม่ทา กวง และลี้ โดยมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดเล็ก อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 4 แห่ง ความจุรวม 34 ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำ 14 ล้านลูกบาศก์เมตร

- อ่างเก็บน้ำแม่สาน ตั้งอยู่ใน ต.ศรีบัวบาน อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน มีพื้นที่ 16,450 ไร่

- อ่างเก็บน้ำแม่ธิ ตั้งอยู่ใน ต.บ้านธิ อ.บ้านธิ จ.ลำพูน มีพื้นที่ 4,000 ไร่

- อ่างเก็บน้ำแม่ต๊อบ ตั้งอยู่ใน ต.มะเขือแจ้ อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน มีพื้นที่ 5,000 ไร่

- อ่างเก็บน้ำแม่เมย ตั้งอยู่ใน ต.ทาซุมเงิน อ.แม่ทา จ.ลำพูน มีพื้นที่ 3,000 ไร่

สำหรับอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอแม่ทา บ้านโฮ้ง ลี้ หงษ์หัวช้าง และป่าซาง รวม 38 แห่ง ความจุรวม 24 ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำ 10 ล้านลูกบาศก์เมตร

บ่อบาดาล 15,078 บ่อ บ่อน้ำตื้น 15,075 บ่อ สระเก็บน้ำ 855 แห่ง

ที่มา: โครงการชลประทานลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

น้ำบาดาล ปัจจุบันได้มีประกาศกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2537) ออกและบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2537 บังคับใช้ให้ผู้ที่ต้องการเจาะบ่อบาดาลและใช้น้ำบาดาล ต้องขออนุญาตจากกรมทรัพยากรธรณี สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดลำพูนได้มีการดำเนินงานรับคำขอ ออกใบอนุญาตเจาะบ่อบาดาล และใบอนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลแก่ผู้ใช้น้ำ ซึ่งมีผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ในท้องที่จังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปี 2543-2546 ดังนี้

ตารางที่ 27 ผลการดำเนินงานรับคำขอและออกใบอนุญาตเจาะบ่อบาดาล ปี 2543-2546

รายการ	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	รวม
1. ออกใบอนุญาต เจาะน้ำบาดาล					
- ประเภทอุปโภค-บริโภค*	4	3	2	25	34
- ประเภทธุรกิจ*	1	4	1	6	12
- ประเภทเกษตรกรรม*	3	1	-	24	28
2. ออกใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล					
- ประเภทอุปโภค-บริโภค*	1	1	2	65	69
- ประเภทธุรกิจ*	2	3	1	53	59
- ประเภทเกษตรกรรม*	3	-	-	41	44
3. รายได้จากการประกอบ กิจการน้ำบาดาล					
- ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล**	6,170.00	2,420.00	2,420.00	105,130.00	116,140.00
- ค่าใบอนุญาตน้ำบาดาล**	8,000.00	750.00	1,500.00	98,430.00	108,680.00
- ค่าใช้น้ำบาดาล**	1,934,988.7	2,156,849.39	2,156,905.71	2,365,841.09	8,708,584.90

หมายเหตุ : * หน่วย : บ่อ

** หน่วย : บาท

ที่มา: ฝ่ายทรัพยากรน้ำบาดาล สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำพูน
ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2546

3. การสื่อสาร

โทรศัพท์ ปัจจุบันมีสำนักงานบริการโทรศัพท์จังหวัดลำพูนที่เปิดบริการ 2 หน่วยคือ สำนักงานบริการโทรศัพท์ของ ทศท. จำนวน 2 แห่ง และ TT&T อีก 1 แห่ง โดยในส่วนของ ทศท. ได้แก่

1. ศูนย์บริการลูกค้าสาขาลำพูน รับผิดชอบ 7 ชุมสาย คือ ชุมสายลำพูน อุโมงค์ นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ แม่ทา บ้านธิ ป่าสัก และหนองหนาม

2. ศูนย์บริการลูกค้าสาขาป่าซาง รับผิดชอบ 8 ชุมสาย คือ ชุมสายป่าซาง ลี้ บ้านโฮ้ง บ้านปวง บ้านเรือน หนองปลาสะวาย หุ่นช้าง และศรีเตี้ย

ปัจจุบันมีจำนวนหมายเลขโทรศัพท์ที่ให้บริการทั้งหมด จำนวน 44,175 เลขหมาย แยกเป็น ทศท. 18,535 เลขหมาย และ TT&T 25,640 เลขหมาย ที่เปิดใช้แล้วทั้งหมด จำนวน 40,913 เลขหมาย จำนวนเลขหมายพร้อมให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 10.81 (ไม่รวมโทรศัพท์มือถือ)

ที่มา: บริษัท ทศท.คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2547

การไปรษณีย์

จังหวัดลำพูนมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 9 แห่ง ดังนี้

1. ที่ทำการไปรษณีย์ลำพูน
2. ที่ทำการไปรษณีย์อุโมงค์
3. ที่ทำการไปรษณีย์ป่าซาง
4. ที่ทำการไปรษณีย์ทาเกาศ
5. ที่ทำการไปรษณีย์บ้านธิ
6. ที่ทำการไปรษณีย์แม่ทา
7. ที่ทำการไปรษณีย์บ้านโฮ้ง
8. ที่ทำการไปรษณีย์ลี้
9. ที่ทำการไปรษณีย์ทุ่งหัวช้าง

ในส่วนการให้บริการโทรคมนาคมและไปรษณีย์ อนุญาตให้เอกชนอีก 15 แห่ง ซึ่งให้บริการเกี่ยวกับโทรศัพท์ระหว่างประเทศ โทรสาร วิทยุติดตามตัว วิทยุเฉพาะกิจผ่านสถานีทวนสัญญาณทะเลเล็กซ์ วงจรให้เข้าภายในประเทศ วงจรให้เข้าระหว่างประเทศเคลื่อนที่ระบบแอมป์ 800 แบนด์เอ โทรเลข และ ไทยแพค

นอกจากนี้ยังให้บริการรับฝากจดหมาย ณ ที่ทำการ และจัดตั้งตู้ไปรษณีย์ตามริมถนนและในเขตชุมชน โดยทำการทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ ซึ่งระยะเวลาที่ไปรษณีย์ภัณฑ์ส่งถึงมือผู้รับ ไม่ว่าจะส่งไปหรือส่งมาจากที่ทำการแห่งอื่นมาถึงเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพบริการที่การสื่อสารแห่งประเทศไทยกำหนด

ที่มา: ที่ทำการไปรษณีย์ลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

4. การคมนาคมขนส่ง

เส้นทางการเดินทางติดต่อกับพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง มี ดังนี้

ก. ทางรถยนต์

1. ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 11 ระยะทางประมาณ 33 กิโลเมตร (สายซูเปอร์ไฮเวย์ ลำปาง - เชียงใหม่) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร

2. ติดต่อกับจังหวัดลำปาง โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร และจากจังหวัดลำปางสามารถต่อไปจังหวัดพะเยา และเชียงราย โดยอาศัยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11

3. ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย โดยเดินทางจากจังหวัดลำพูนเข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่แล้วไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1019 ระยะทางประมาณ 210 กิโลเมตร

4. ติดต่อกับจังหวัดแพร่และน่าน โดยอาศัยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ผ่านจังหวัดลำปาง จนถึงอำเภอเด่นชัยจังหวัดแพร่ และเลี้ยวเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 สู่อำเภอแพร่และน่านตามลำดับ

เส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอเมืองลำพูนกับอำเภออื่น ๆ

1. จากอำเภอเมืองลำพูนไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ลงสู่ทิศใต้ประมาณ 11 กิโลเมตรก็จะถึงอำเภอป่าซาง และจากอำเภอป่าซางไปอีกประมาณ 29 กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอบ้านโฮ่ง และจากอำเภอบ้านโฮ่งไปอีกประมาณ 65 กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอฝาง ซึ่งสามารถติดต่อกับอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร

2. จากอำเภอเมืองลำพูนตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ลงสู่ทิศใต้ผ่านอำเภอป่าซาง และจากอำเภอป่าซางประมาณ 19 กิโลเมตร เลี้ยวเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1184 (แม่ฮาว - พงษ์หัวช้าง) ไปอีกประมาณ 75 กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอพงษ์หัวช้าง

3. จากอำเภอเมืองลำพูนตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ลงไปทางทิศใต้ ประมาณ 25 กิโลเมตรก็จะถึงอำเภอแม่ทา และหากขึ้นไปทางทิศเหนือโดยใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1147 ประมาณ 26 กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอบ้านธิ

4. จากอำเภอเมืองลำพูน ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ลงสู่ทิศใต้ผ่านอำเภอป่าซาง ถึงแยกสันห้างเสือ เข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1031 ก็จะเดินทางเข้าสู่กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง รวมระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร

ข. ทางรถไฟ มีขบวนรถไฟขึ้นและลงผ่านสถานีรถไฟจังหวัดลำพูนเป็นรถขบวนสินค้า 6 ขบวน และรถโดยสาร 16 ขบวน โดยส่วนใหญ่แล้วจะจอดรับ-ส่ง ผู้โดยสารที่สถานีรถไฟลำพูนทุกขบวน ระยะทางรถไฟ ที่ผ่านจังหวัดมีความยาว 68 กิโลเมตร สถานีรถไฟจังหวัดลำพูน มี 6 สถานี คือ สถานีรถไฟป่าเล้า ลำพูน หนองหล่ม ศาลาแม่ทา ทาซมภู และขุนตาน ระยะทางจากลำพูนถึงกรุงเทพมหานครประมาณ 729 กิโลเมตร

ค. ทางอากาศ จังหวัดลำพูนไม่มีสนามบินเป็นของตนเองการเดินทางโดยเครื่องบินต้องอาศัยท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งระยะเวลาในการเดินทางจากจังหวัดลำพูนไปท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 30 นาที

ที่มา: สำนักงานขนส่งจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

5. การบริหาร

5.1 การบริหารราชการ จังหวัดลำพูนมีหน่วยงานราชการต่างๆ ที่บริหารราชการในพื้นที่ประกอบด้วย

1) หน่วยงานการบริการราชการส่วนกลางที่มาปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูนรวมทั้งสิ้น 30 หน่วยงาน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 10 หน่วยงาน

2) หน่วยงานการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ได้ส่งมาปฏิบัติราชการในจังหวัด รวมทั้งสิ้น 28 หน่วยงาน

3) หน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 59 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 44 แห่ง

4) องค์การอิสระ 2 หน่วยงาน

ที่มา : สำนักงานจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

5.2 การเมือง ปัจจุบันการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 กฎหมายได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้มีการออกข้อกำหนดของคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ จากเดิมจังหวัดลำพูนมีเขตเลือกตั้งเดียว โดยใช้พื้นที่ทั้งจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ปัจจุบันได้แบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเป็น 3 เขต แต่ละเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละ 1 คน มีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเลือกตั้งคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน จำนวน 5 คน ซึ่งมีสำนักงานอยู่ ณ ศาลาประชาคม จังหวัดลำพูน โดยมีพื้นที่ในแต่ละเขต ดังนี้

- เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองลำพูน (ยกเว้น ต.มะเขือแจ้)
- เขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอป่าซาง อำเภอเมืองลำพูน (เฉพาะ ต.มะเขือแจ้) อำเภอแม่ทา และ อำเภอบ้านธิ
- เขตเลือกตั้งที่ 3 อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอทุ่งหัวช้าง อำเภอศีล และกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 จังหวัดลำพูน มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 306,187 คน มีผู้มาใช้สิทธิ จำนวน 256,513 คน คิดเป็นร้อยละ 83.78

ปัจจุบันมีสมาชิกวุฒิสภา 1 คน คือ นายสันต์ เทพมณี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 คนได้แก่

- เขต 1 นางสาวอาภาภรณ์ พุทธิปวน พรรคไทยรักไทย
- เขต 2 นายสงวน พงษ์มณี พรรคไทยรักไทย
- เขต 3 นายทรงชัย วงศ์สวัสดิ์ พรรคประชาธิปัตย์

ส.ส.ตามระบบบัญชีรายชื่อ 1 คน คือ นายสถาพร มณีรัตน์ พรรคไทยรักไทย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน

2547

6. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติในจังหวัดลำพูน มีแม่น้ำที่สำคัญ 4 สาย ดังนี้

1. แม่น้ำปิง เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลอยู่ในหุบเขา ระหว่างทิวเขาถนนธงชัยกลางกับทิวเขาผีปันน้ำตะวันตก มีต้นน้ำอยู่ที่ดอยถั่วในเทือกเขาแดนลาว เขตตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จากต้นกำเนิดแม่น้ำปิงไหลลงมาทิศใต้ผ่านเมืองเชียงใหม่ ลำพูน และไหลเข้าเขตจังหวัดตากไปบรรจบกับแม่น้ำวังที่อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก แล้วไหลต่อลงใต้ทางใต้ผ่านอำเภอเมืองกำแพงเพชร บรรจบกับ

แม่น้ำน่านที่จังหวัดนครสวรรค์รวมเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 715 กิโลเมตร ระยะทางที่แม่น้ำปิงไหลผ่านพื้นที่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนมีความยาวประมาณ 335 กิโลเมตร และเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน ลงไปทางทิศใต้เป็นระยะทางยาวประมาณ 70 กิโลเมตร ในจังหวัดลำพูนน้ำที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิง โดยเรียงจากเหนือจดใต้ คือ น้ำแม่ทา น้ำแม่กวง แม่น้ำลี้ ห้วยแม่ตาล ห้วยแม่หาด และน้ำแม่ก่อ นอกจากนี้ยังมีลำน้ำที่ไม่มีชื่ออีกเป็นจำนวนมากที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิง สำหรับพื้นที่รับน้ำ (Catchment Area) ประมาณ 6,355 ตารางกิโลเมตร

2. น้ำแม่กวง มีต้นน้ำอยู่ที่ดอยผิบบ้านน้ำ (หรือดอยนางแก้ว) ดอยมด แล้วไหลไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ลงสู่ที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน ผ่านอำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันทราย และไหลต่อไปทางใต้ผ่านอำเภอเมืองลำพูน แล้วบรรจบกับแม่น้ำปิงที่บ้านสบทา อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน น้ำแม่กวงมีความยาวประมาณ 110 กิโลเมตร น้ำแม่กวงเป็นแม่น้ำที่สำคัญอีกสายหนึ่งในบริเวณที่ราบเชียงใหม่ - ลำพูน มีลำน้ำสาขาที่สำคัญคือ น้ำแม่ทาและห้วยแม่สะแงะ น้ำแม่กวงมีพื้นที่รับน้ำ (CATCHMENT AREA) ประมาณ 1,740 ตารางกิโลเมตร

3. น้ำแม่ทา น้ำแม่ทามีต้นน้ำอยู่ที่ดอยขุนทาในเทือกเขาผิบบ้านน้ำตะวันตก กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ไหลผ่านที่ราบซึ่งขนานไปด้วยภูเขาไปสู่อำเภอแม่ทาทางทิศใต้แล้วไหลวกขึ้นไปทางเหนือผ่านที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน ผ่านอำเภอป่าซาง แล้วบรรจบกับแม่น้ำกวงที่บ้านสบทา เขตต่อระหว่างอำเภอเมืองลำพูนกับอำเภอป่าซาง นอกจากนี้น้ำแม่ทายังได้หล่อเลี้ยงพื้นที่ทำการเกษตรของชุมชนหลายตำบล ในกิ่งอำเภอแม่ออน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน น้ำแม่ทามีความยาวประมาณ 90 กม.

4. แม่น้ำลี้ แม่น้ำลี้มีต้นน้ำอยู่ที่ดอยสบเทิม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ไหลลงไปทางใต้จนถึงบริเวณใกล้อำเภอลี้ จึงค่อยไหลวกกลับไปทางเหนือเป็นรูปตัวยูผ่านอำเภอลี้ อำเภอบ้านโฮ่ง แล้วไหลต่อไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ บรรจบกับแม่น้ำปิงที่บ้านวังสะแกง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน แม่น้ำลี้มีความยาวประมาณ 180 กิโลเมตร แม่น้ำลี้มีพื้นที่รับน้ำ (CATCHMENT AREA) ประมาณ 315 ตารางกิโลเมตร

นอกจากลำน้ำสำคัญที่กล่าวถึงแล้ว ยังมีลำธาร ลำห้วย จำนวนมากตามอำเภอต่างๆ ได้แก่

- น้ำसान ไหลผ่านอำเภอเมืองลำพูน
- น้ำเย็น ไหลผ่านอำเภอบ้านโฮ่ง
- น้ำอบบ ไหลผ่านอำเภอบ้านโฮ่ง
- น้ำแม่ธิ ไหลป่าอำเภอบ้านธิ
- น้ำขนาด ไหลผ่านอำเภอแม่ทา
- น้ำเมย ไหลผ่านอำเภอแม่ทา
- น้ำแม่สะปัวด ไหลผ่านอำเภอแม่ทา

- น้ำแม่ตุ๊ด ไหลผ่านอำเภอมะเข
- น้ำแวน ไหลผ่านอำเภอลี้
- น้ำก้อ ไหลผ่านอำเภอลี้

และมีลำธารเล็กๆ อีกจำนวนมากซึ่งเป็นทางน้ำที่มีน้ำเฉพาะในฤดูฝน
ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีจำนวน 10 แห่ง คือ

ตารางที่ 28 พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

ลำดับที่	ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	เนื้อที่		หมายเหตุ ท้องที่อำเภอ
		ไร่	ตารางกิโลเมตร	
1.	ป่าแม่ธิ-แม่ตึบแม่สาร	119,375.00	191.00	เมืองลำพูน, บ้านธิ
2.	ป่าแม่ทา	392,250.00	627.60	แม่ทา
3.	ป่าแม่อาว	53,606.25	85.77	ป่าซาง
4.	ป่าบ้านโฮ้ง	202,812.50	324.50	บ้านโฮ้ง
5.	ป่าขุนแม่ลี้	273,750.00	438.00	ทุ่งหัวช้าง, ลี้
6.	ป่าแม่ตึน-แม่แนต	294,350.00	470.96	ลี้
7.	ป่าแม่ลี้	167,032.00	267.2512	ลี้
8.	ป่าแม่หาด-แม่ก้อ	275,000.00	440.00	ลี้
9.	ป่าเหมืองจี้-สันป่าสัก	12,656.00	20.2496	เมืองลำพูน
10.	ป่าดอยขุนตาล	39,206.25	62.73	แม่ทา
	รวม	*1,830,038.00	2,928.0608	

หมายเหตุ * จำนวนเนื้อที่ป่าครอบคลุมพื้นที่จังหวัดข้างเคียงด้วย

พื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง คือ
ตารางที่ 29 พื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

ลำดับที่	ชื่ออุทยานแห่งชาติ	เนื้อที่		หมายเหตุ ท้องที่อำเภอ
		ไร่	ตาราง กม.	
1.	ดอยขุนตาล (อยู่ในพื้นที่จังหวัดลำพูน)	159,556.25 (34,500.00)	255.29 (55.20)	อ.แม่ทา จ.ลำพูน อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง
2.	แม่ปิง (อยู่ในพื้นที่จังหวัดลำพูน)	626,875.00 (358,093.75)	1,003.00 (572.95)	อ.ลี้ จ.ลำพูน อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่
ทั้ง 2 แห่งอยู่ในท้องที่จังหวัดลำพูน				อ.สามเงา จ.ตาก
392,593.75 ไร่ หรือ 628.15 ตร.กม.				
รวม		786,431.25 (392,593.75)	1,258.29 (628.15)	

พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง (ลำพูน - ลำปาง) เนื้อที่ 366,250 ไร่ หรือ 586 ตารางกิโลเมตร (อยู่ในพื้นที่จังหวัดลำพูน 276,949 ไร่ หรือ 443.12 ตารางกิโลเมตร)

พื้นที่วนอุทยาน จำนวน 1 แห่ง คือ วนอุทยานดอยเวียงแก้ว เนื้อที่ประมาณ 26,050 ไร่ หรือ 41.68 ตารางกิโลเมตร อยู่ในท้องที่อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ที่มา: สำนักงานป่าไม้จังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

ทรัพยากรแร่ธาตุ

ในเขตท้องที่จังหวัดลำพูนมีชนิดแร่ที่สำรวจพบในปัจจุบัน จำนวน 17 ชนิดได้แก่ แร่ถ่านหิน แร่ฟลูออไรต์ แร่แมงกานีส แร่พลวง แร่เฟลด์สปาร์ แร่ดินขาว แร่บอลเคลย์ แร่ตะกั่ว แร่สังกะสี แร่ดีบุก แร่แบไรต์ แร่แคลไซต์ แร่ฟอสเฟต แร่ทองคำ หินอ่อน หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างและหินประดับชนิดหินปูน โดยแหล่งแร่แต่ละชนิดมีการสำรวจพบในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดลำพูน ดังนี้

1. แหล่งแร่ถ่านหิน (ลิกไนต์) สำรวจพบในเขตอำเภอลี้ ที่ตำบลลี้ ตำบลดงดำ ตำบลนาทราย และในเขตอำเภอทุ่งหัวช้าง ที่ตำบลบ้านปวง

2. แหล่งแร่ฟลูออไรต์ สำรวจพบในเขตอำเภอแม่ทา ที่ตำบลทาชุมเงิน ตำบลทาภาศ ในเขตอำเภอบ้านโฮ่ง ที่ตำบลปาลู ตำบลบ้านโฮ่ง และในเขตอำเภอป่าซาง ที่ตำบลนครเจดีย์

3. แหล่งแร่망กานีส สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลแม่ลาน ตำบลแม่ตึ่น ตำบลป่าไผ่ ตำบลศรีวิชัย ตำบลก้อ ในเขตอำเภอป่าซาง ที่ตำบลนครเจดีย์ และในเขตอำเภอบ้านโฮ่ง ที่ตำบลป่าพลู

4. แหล่งแร่พลวง สํารวจพบในเขตอำเภอแม่ทา ที่ตำบลหาซุมเงิน ตำบลหาสบเส้า

5. แหล่งแร่เฟลด์สปาร์ สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลศรีวิชัย

6. แหล่งแร่ดินขาว สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลดงดํา และในเขตอำเภอทุ่งหัวช้าง ที่ตำบลบ้านปวง

7. แหล่งแร่บอลเคลย์ สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลดงดํา และในเขตอำเภอทุ่งหัวช้าง ที่ตำบลบ้านปวง

8. แหล่งแร่ตะกั่ว สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลศรีวิชัย

9. แหล่งแร่สังกะสี สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลศรีวิชัย

10. แหล่งแร่แบไรต์ สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลศรีวิชัย

11. แหล่งหินอ่อน สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลแม่ลาย ตำบลลี่ และในเขตอำเภอบ้านโฮ่ง ที่ตำบลป่าพลู ตำบลบ้านโฮ่ง

12. แหล่งหินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง สํารวจพบในเขตอำเภอแม่ทา ที่ตำบลหาซุมเงิน ในเขตอำเภอบ้านโฮ่ง ที่ตำบลป่าพลู ตำบลบ้านโฮ่ง ในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ตำบลศรีวิชัย ตำบลแม่ตึ่น ตำบลแม่ลาน ตำบลป่าไผ่ ตำบลลี่ และในเขตอำเภอป่าซาง ที่ตำบลนครเจดีย์

13. แหล่งหินประดับชนิดหินปูน สํารวจพบในเขตอำเภอบ้านโฮ่ง ที่ตำบลป่าพลู และในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลแม่ตึ่น ตำบลศรีวิชัย ตำบลป่าไผ่ ตำบลแม่ลาน

14. แหล่งแร่แคลไซต์ สํารวจพบในเขตอำเภอบ้านโฮ่ง ที่ตำบลป่าพลู และในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลแม่ลาน

15. แหล่งแร่ฟอสเฟต สํารวจพบในเขตอำเภอแม่ทา ที่ตำบลหาซุมเงิน และในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลป่าไผ่

16. แหล่งแร่ดีบุก สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลแม่ตึ่น

17. แหล่งแร่ทองคำ สํารวจพบในเขตอำเภอถ้ำเข็ก ที่ตำบลดงดํา

ปัจจุบันในเขตท้องที่จังหวัดลำพูน มีเมืองแร่ชนิดต่างๆ ที่ยังเปิดทำการเหมืองอยู่ จำนวน 21 เหมือง จำนวนประทานบัตร 44 แปลง แบ่งเป็น ดังนี้

- แร่ถ่านหิน (ลิกไนต์) จำนวน 9 เหมือง ประทานบัตร 32 แปลง ที่ตำบลลี่ ตำบลดงดํา ตำบลนาทราย อำเภอถ้ำเข็ก

- แร่ฟลูออไรต์ จำนวน 2 เหมือง ประทานบัตร 2 แปลง ที่ตำบลหาซุมเงิน อำเภอแม่ทา และตำบลป่าพลู อำเภอบ้านโฮ่ง

- แร่망กานีส จำนวน 2 ราย ประทานบัตร 2 แปลง ที่ตำบลแม่ตื่น อำเภอฝาง
  - แร่หินอ่อน จำนวน 1 ราย ประทานบัตร 1 แปลง ที่ตำบลแม่ลาน อำเภอฝาง
  - หินอุตสาหกรรมฯ จำนวน 5 ราย ประทานบัตร 5 แปลง ที่ตำบลป่าพญา อำเภอบ้านโฮ่ง
  - แร่แคลไซต์ จำนวน 1 ราย ประทานบัตร 1 แปลง ที่ตำบลแม่ลาน อำเภอฝาง
  - แร่ฟอสเฟต จำนวน 1 ราย ประทานบัตร 1 แปลง ที่ตำบลท่าชุมเงิน อำเภอแม่ทา
- รายได้จากค่าภาคหลวงแร่ จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 30 รายได้จากค่าภาคหลวงแร่จังหวัดลำพูน (หน่วย : บาท)

รายการ	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
ถ่านหิน	42,326,820.00	33,248,676.40	29,211,720.00	14,656,534.00	19,335,725.10
ฟลูออไรต์	-	-	-	-	14,227.50
มังกานีสโลหะกรรม	-	1,214.40	1,617.00	-	-
มังกานีสก้อน	-	-	455.40	2,289.65	-
หินอุตสาหกรรม	121,856.00	73,640.00	89,376.00	1,046,356.60	3,782,338.28
พลวง	-	228.07	-	-	-
ฟอสเฟต	-	-	4,992.00	-	-
ฟลูออไรต์เปอร์เซ็นต์ต่ำ	-	-	-	-	101,692.36

ที่มา: สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำพูน ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2546